

KESKNÄDAL

Nr 29 (708) 28. juuli 2010

Ilmub aastast 1999

Hind
9 krooni / 0,58 €

ISSN 1406-9083

9 771406 908009

RAHVA POLIITIKALEHT

Palju õnne pulmapäevaks, Vilja!

Kesknädal tegi intervjuu Priit Toobaliga, küsides temalt vastuseid juba mõnda aega kogu eesti rahvast erutavate kõlakate kohta Vilja Savisaare ja ka Edgar Savisaare väidetava tulevase abiellumise asjus. Intervjuud loe lk 9. Foto Ivori Vee

Yana Toom
kummutab
Liisa Pakosta
valeväited
Lk 6

Ettevõtja
Priit Saksing
seisab hea
Peipsi piirkonna
eest
Lk 4

Põlva linnapea
Tarmo Tamm:
Olen Lõuna-Eesti
patrioot
Lk 5

Juhtkiri

Mis vahe on tavalisel noorel ja kesknoorel?

RAIVO TAMMUS
Keskerakonna Noortekogu esimees

Armas eesti rahvas. Üritan teile põgusalt selgitada tavanoores ning kesknoore olulisemaid erinevusi ja nende tagamaid. Tavanoores all pean silmas noorikut, kes pole ühegi poliitilise rühmituse liige.

Sünnipäraselt pole tavalisel ja kesknoorel mingisugust vahet. See tuleb teravamalt esile alles 14. eluaastast alates, kui noorel on võimalus astuda Keskerakonna Noortekogu liikmeks. See on tavalisele noorukile kahtlemata tähtis samm, sest nõuab lapsevanema suulist nõusolekut nagu iga vähegi põnevam tegevus selles vanuses.

Eestlasi on ikka iseloomustatud kui töökaid ja visasid inimesi ning kesknoored on selles valdas ühed eeskujulikud. Tavaline noor võib küll oma tahtmist taga nõuda, kuid pärast paarikolme negatiivset kogemust loobutakse eesmärgist. Kesknoor on aga üdini jonnakas ega viska eales püssi põdsasse. Oleme riigi tasandil erakonnaga nii kaua opositsioonis olnud, et ka noortele on kasvanud selga tugev ninasarvikunahk, ning me teame, et visa töö viib meid kunagi sihile. Tallinnas oleme korraldaval edu saavutanud. Ei jää see tulemata ka riigis, kus Keskerakond loodab oma partneritega moodustada vasaktsentristliku valitsuse, mida tavanoores tegelikult väga vajaks, kuigi pelgab seda tunnustada.

Miks ta seda pelgab? Siit tuleb jällegi üks oluline vahe tavanoores ja kesknoore vahel. Kui esimene võtab kogu päevalehede sisutõe pähe, siis viimane vaeb lehtedes kirjutatavat kriitiliselt. Pole mingi uudis, et Keskerakonda üritatakse meedias igapäevaselt halvustada ning meie heategudest võimalikult neutraalseid või negatiivseid uudiseid väljastada. Üks Postimehe ajakirjanik on öelnud, et tema põhimõtteliselt ei avalda Keskerakonnast ühtegi positiivset nupukestki. Kui tavanoor vaatab lehte, siis ei oska ta arvatagi, et meedia on Keskerakonna suhtes ülekohtuselt vaenulik, halvustav, ning sageli ühinetakse meedia kanalil arvamusel, kuna see paistab kõnelevat enamuse eest. Kesknoor aga teab, et ajalehede sisu on sageli vaid poolenisti tõene ning oskab näha selles sisalduvat vassimist ning populismi.

Peale visaduse ja poliitilise ning sotsiaalse küpsuse torkab tava- ja kesknoore vahel silma veel üks oluline erinevus – sotsiaalne mõtlemine. Kui tavanoores on enamasti kasvatatud

säärastel, et olulisim on iseenda heaolu, siis igale kesknoorele on armas noortekogu põhikiri, milles õpetatakse ligimesest lugu pidama, nõrgemaid aitamiseks ning üldist ühiskondlikku heaolu indiviidi omast olulisemaks seadma.

Tänu sellele on endised kesknoored nagu Mailis Reps, Evelyn Sepp, Lauri Laasi, Jüri Ratas, Olga Sõtnik jpt võidelnud Riigikogus selle eest, et oleks ning säiliks tasuta koolitoit, et igale noorele antaks võimalus tasuta sportimiseks, kõrghariduse omandamiseks, et pensionid oleksid inimväärsed jpm.

Kesknoorele on aukohuseks seista ühiselt parema Eesti eest, kus kõigil võiks olla võrdsed võimalused heaolu saavutamiseks ning õigluse kogemiseks. Õnneks on paljud noored mõistnud, kui väärtuslik on Keskerakonna Noortekogu Eesti jaoks. Seepärast meid ongi juba kolm korda nii palju, kui mahutas kunagine Tallinna Linnahalli saal.

Juhul, kui tavanoor peaks otsustama mõne parempoliitilise organisatsiooni kasuks, hakkab teda automaatselt mõjutama vassimise ning silmakirjalikkuse mentaliteet. Kes vähegi üliõpilaspoliitikaga kursis on, see teab hästi nii Tallinna Ülikooli, Tartu Ülikooli kui ka Tallinna Tehnikaülikooli üliõpilaskondades ning volikogudes toimuvat. Paljud sealsed liidrid kuuluvad erinevate erakondade noortekogudesse, kuid kuuluvad end üdini apoliitilisteks üliõpilaspatriootideks. Isegi valimisdebatid ei juleta tunnustada oma kuuluvust, vaid tahetakse silmakirjalikult ning kahepalgeliselt pügeda üliõpilastele n.ö naha vahele, et vargsi ellu viia oma erakonna poliitilist programmi.

Tegemistes ollakse isegi nii alatuks mindud, et Tehnikaülikooli juhatus kutsus inimesi üles kandideerima volikokku ainuüksi seepärast, et kesknoored sinna ei saaks, et volikogusid ära ei politiseeritaks. Andke andeks, aga poliitiseerimine on toimunud juba aastaid ning kõik volikogud on rahvaliitlasi, IRL-ikaid ja reforminööri täis, kes kõik teevad apoliitilist nägu. Meie, kesknoored, oleme vähemalt ausad ja läheme oma nime all kandideerima, et üliõpilased teaksid kindlalt, kes nende eest tegelikult hea seisab, mitte ei peida pead liiva alla ega salga oma tausta. Peab ikka kehv organisatsioon olema, kui sinna kuulumist häbenetakse!

nädala nupud

Müügitmaksuvastane hüsteeria kukkus läbi

Maksu- ja tolliameti teatel laekus müügitmaksu Tallinnas juunikuus 16,2 miljonit krooni. See on tubli saavutus ja vastab linnavalitsuse eelarves planeeritule. Ajaleht Postimees suhtus sellesse uudisesse algul neile tavapärase üleolekuga. Uudisenukuse juurde paigutati pilt, kus oli kujutatud tühi rahakott. Sellega püüti anda hoogu juurde legendile Tallinna linna rahahädadest, mida on järjepidevalt levitatud Eesti meedias. Piltide kaudu tarbijate mõjutamine on tavaline nii Postimehes kui ka Delfis, seda ei saa keegi salata.

Kesknädalale teadaolevalt kirjutas üks keskerakondlane, keda Postimehe pilt välja vihastas, nende toimetusele kirja, kus hurjutas ajakirjanikke lugejatega manipuleerimise eest. Juhtus ime – Postimees vabandas ning muutis *online*’is pilti, tunnustades, et nad olid tõesti ebaõiglaselt käitunud. Täiesti arusaamatu reageering Postimehe poolt. Suvine aeg, ju on Stenbocki maja tsensuur lõdvemaks jäänud! Juba teist korda jäi tulemusteta Reformierakonna ja IRL-i miljonide kroone maksma läinud kampaania õhutada inimesi Tallinnas mitte tasuma makse. Maksimumaksjad tunnustavad aga Tallinna linnavõimu, kes neile ausalt näitab, kuhu maksudeks planeeritav raha kulutatakse ja milleks see on määratud. Küllap nüüd nuhtlevad parempoolsete parteide juhid oma reklaamibüroosid, kes kuidagi loodetud tulemusi ei saavuta.

Paremparteid kutsusid inimesi üles mitte tasuma maamaksu, aga said ise selle üleskutsega vastu nina. Nüüd juhtus sama ka müügitmaksuga. Tallinlased on lojaalsed maksimumaksjad ega kuula igasugust poliitilist kisa, eriti kui neile on selge, kui palju ja kuhu nende makstud raha kulutatakse. Nüüd jääb parempoolsetel ainult veel lootma, et mõni nende parteisid toetav tegelane siiski müügitmaksu kohtusse kaebab, sest mingit massiaksiooni müügitmaksu vastu neil ei õnnestunud esile kutsuda.

Tallinna Vabaduse väljakul algab reedel miniregatt

Tallinna Vabaduse väljakul algab reedel, 30. juulil, Tallinna miniregatt, mille raames saab väljakule rajataval miniuursel Tallinna lahel laevata raadio teel juhitud purjekaid ja laevu, vahendab Raepress.

Kümme päeva kestev kogupereüritus toimub Tallinna Linnavalitsuse ja AS Tallinna Vesi koostöös korraldatava kampaania raames, mille eesmärgiks on teavitada tallinlasi sellest, et 2011. aastaks saavad linn ja veefirma valmis Tallinna veevärgi ja kanalisatsiooni ning igal Tallinna kodul tekib võimalus liituda ühisveevärgiga.

Vabaduse väljakul on juba alanud suuremõdulise välibasseini rajamistööd. Ajutine veesilm meenutab oma kujult Tallinna lahte, selle pikim külg saab olema 20 meetri pikkune. Vee sügavus miniuurses Tallinna lahes on umbes pool meetrit. 30. juulil algava kogupereürituse raames saavad kõik, kes soovivad, kümne päeva jooksul osa võtta miniregattist. Selleks tuleb tulla kohale, registreeruda regatil osalemiseks ning läbida regatidistants. Laevad ja muu vajaminev, samuti inimesed, kes õpetavad aluseid kasutama ja juhendavad osalejaid, on koha peal olemas. Osavõtt on kõigile tasuta. Basseinivee puhtuse ja värskuse eest hoolitseb Tallinna Vesi.

Päästepakett võib muuta Euroopa riigid rahutuks

Hamburgi ülikooli õppejõud Wilhelm Nolling, üks neljast Saksa professorist, kes seab küsimuse alla Euroopa päästepaketi legaalsuse, ütles, et pakett võib põhjustada tohutuid pingeid, kui seda jätkatakse, vahendab EUobserver. Tema sõnul on arusaam, et Kreeka oma võla tagasi maksab, naeruväärne, arvestades riigi võla taset ja vähest konkurentsivõimet. Selle tulemusena hakkavad laenu andnud riikide kodanikud Nollingi ennustuse kohaselt seadma kahtluse alla niisugust kaudset rikkuse ümberjagamise süsteemi. „Liit, mis tegeleb ülemäära varade ümberjaotamisega, hävitaks ühiskondliku rahu Euroopas,“ märkis ta.

Grupp Saksa majandusteadlasi laiendas hiljuti oma kohtuasja Kreeka 110 miljardi euro suuruse päästepaketi vastu Saksa konstitutsioonikohtus. Kohtuasja hulka kuulub ka eurotsooni toetuseks mõeldud 440 miljardi euro suurune päästepakett ning Euroopa Keskpanka valitsuse võlakirjade ost. Professorid väidavad, et see rikub Euroopa liidu kokkulepet üksteise „päästmise“ suhtes. Tegu on kokkuleppega, mis keelab riikidevahelise raha siirdamise. Paljud sakslased kartsid juba aastal 1999 margast loobudes, et niisugused raha siirdamised tulevad.

Nolling kuulub nende hulka, kes usub, et päästepakett on olnud eurotsoonile ainult natuke aega, sest süsteem on loomult vigane. „Kui sa alustad sümptomite ravimist, et jõua sa kunagi tõelise põhjuseni – nimelt vajab sellise suurusega valuuta-ala majanduslikult võrdseid riike, kuid juhtunud on vastupidine,“ väidab professor.

Nolling soovitas, et euroala võiks vähendada ning eurost loobuvatele riikidele anda võimaluse devalveerimiseks. „Euro on vaja uut südamikku, milleks oleksid Saksamaa, Prantsusmaa, Soome, Austria ja Holland,“ märkis professor. Ülejäänud riikidele võiks anda võimaluse eurost loobuda ning valuuta devalveerida.

HIIBUSE NÄDAL

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn,
Toom-Rüütli 3/5

Tellimine ja levi: 6 177 717
Toimetajad: 6 274 573
6 274 571
6 274 583

Peatoimetaja:

Urmi Reinde

urmi@kesknadal.ee

Poliitikatoimetaja:

Ivari Vee

ivari@kesknadal.ee

Uudistejuht:

Indrek Veiserik

indrek@kesknadal.ee

Toimetaja:

Tiit Maksim

tiit@kesknadal.ee

Toimetuse käsikirju ei tagasta.
Kesknädalas ilmunud artiklid
väljendavad nende autorite arvamust,
mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Sinimägedele minejad trambivad kannatanute mälestusel

USA-s New Yorgis asuv Laimuvastane Liiga Anti-Defamation League (ADL) kutsus 21. juulil Eesti riigijuhte üles mõistma hukka juulikuu viimaseks päevaks Vaivara Sinimägedele planeeritud kokkutulekut, kus ülistatakse Relva-SS-i ja Wehrmachtiga koos võidelnud eestlastest moodustatud leegioni.

Holokausti õudustest eluga pääsenud ADL-i juht Abraham H. Foxman kirjutab oma avalduses järgmist: „Vastuseisu väljendamine NSVL-i poolt toime pandud repressioonide suhtes on üks asi, Relva-SS-i võidu tähistamine aga hoopis teine. On äärmiselt kahetsusväärne, et varasematel aastatel on Eesti riigi kõrged esindajad osalenud sääraistel üritustel, selle asemel et neid vastustada. Sinimägedes toimunu peaks inimestes äratama leina ja vajadust endasse süüvida, mitte aga soovi Relva-SS-i võitu tähistada.

20 000 juuti üle Baltikumi nagu teisedki sõjahvrid ja vangivõetud toimetati Vaivara koonduslaagrisse. 31. juulil Sinimägedele Relva-SS-i võitu tähistama minejad trambivad kõigi nende kannatanute mälestusel. Eesti ametiisikutel tuleb langeda

tada jälle tähenduslik valik. Nemat koos Eesti tsiviilühiskonna vastutustundlike liikmetega peaksid ühehäälselt mõistma hukka Vaivarasse kavandatud marsi.

Sinimägede lahingus pörkasid kokku Saksamaa armeegrupp Narwa ja Nõukogude Liidu Leningradi väed Teise maailmasõja idarindel. Lahingud kestsid 26. juulist 12. augustini 1944. aastal. Võitlus jõudis haripunkti Nõukogude peamise rünnakukiilu tagasilöömisega 29. juulil. Relva-SS ja Wehrmacht üksused löid tagasi kõik Punaarmee rünnakud Sinimägede vallutamiseks. Sinimägede lahing oli kõige verisem lahing, mida on Eesti pinnal kunagi peetud.

Mis on Anti-Defamation League?

ADL on rahvusvaheline juute koondav mittetulundusühing,

mis rajati 1913. aastal. Oma internetiportaalis märgib ADL, et nende ühing võitleb maailmas antisemitismi ja igasuguse fanatismi vastu, kaitstes demokraatlike ideaale ning kõikide inimõigusi. ADL-il on 29 kontorit USA-s ja kolm välisriikides.

1987. aastast alates on selle ühingu direktor Abraham Foxman. Läänemaailmas on see poola-juudi juurtega mees tähelepanu pälvinud. Tema oli näiteks 2004. aastal Mel Gibsoni poolt lavastatud linatõe „Kristuse kannatused“ üks teravamaid kriitikuid.

Foxmani tegevust on tunnustanud mitmed mittetulundusühingud, riigijuhid ja usutegelased üle maailma. Näiteks on ta oma töö eest saanud endiselt Prantsusmaa presidendilt Jacques Chiracilt riigi kõrgeima tsiviilautasu – Aulegioni ordeni. Ta osales koos endise USA presidendi George W. Bushi delegatsiooniga 2008. aastal visiidil Jeruusalemma, kus tähistati Iisraeli riigi 60 tähtpäeva.

Vaivara koonduslaager (saksa keeles Stammlager K.L. Vaivara) oli Saksa okupatsioonivõimude poolt Vaivara lähedale loodud välilaagrite pealaager, mis eksisteeris 1943. aasta septembrist 1944. aasta veebruarini. 16. märtsil 1943 andis Saksa Riigi riigiminister Hermann Göring korralduse Eesti põlevkivitööstuse taastamiseks ning põlevkivitoodete kasutamiseks Saksa sõjaväe hüvanguks. Ülesande täitmiseks asutasid okupatsioonivõimud Ereda ja Vaivara lähedale õlithased. Vaivara laager asutati septembris 1943 Heinrich Himmleri 1943. aasta 21. juuni korraldusega asutada sõjalis-tööstuslikeks vajadusteks laagrid Eestis ja Riias ning transportida sinna juute Ostlandi getodest.

Allikas: Wikipedia

INIMÕIGUSLANE: Abraham Foxmani püüab kaitsta demokraatlike ideaale, seistes vastu antisemitismile. Foto internetist.

Hukkunud noormeest mälestati jalgpallimänguga

Möödunud laupäeval võtsid Keskerakonna Noortekogu ja Roheliste Erakond mõõtu jalgpalliväljakul. Kohtumisega mälestati 17. juulil õnnetult hukkunud FC Flora noorjalgpallurit Alar Leuskat.

Jalgpallimatš lõppes noorte roheliste napi 10:9 võiduga, kuigi kesknoored suutsid veel viimase kahe minutiga lüüa kolm väravat. Mänguaeg sai siiski enne otsa, kui oleks löödud viigivärav. Pärast mängiti ka korvpalli, kus lepiti sõbraliku viigiga, kuna kõik veerand-ajad olid lõppenud võrdse seisuga.

Ürituse lõpus koguti osalejatelt raha, et osta Tallinna lastekodule jalgpall, millega sooviti aidata natukenegi kaasa Eestimaa spordi arengule.

„Tihti elavad lastekodus noored, kel pole piisavalt raha, et käia pallitrennis. Küll aga jätkuks tahtmist mängida palludel ja harjutamiseks vabu muruplatse on linna peal küllaldaselt, vajaka jääb vaid spordivahenditest,“ tundis spordielu arengu pärast muret noortekogu esimees Raivo Tammus. „Meeskonnaspordi üks olulisemaid plusse on koostöö ja suhtluse harjutamine, noortele tegevuse ja eneseteostuse leidmine. See aitab neid eemal hoida kuritegevusest, mille põhjuseks võib olla küllalt

sageli igavus ning eneseteostuse soov. Sport annab mõnusa elurütmi ja õpetab distsipliini – sellest jääb praegustel noortel sageli puudu,“ lisas Tammus.

„Tallinna linn on aidanud viimasel ajal palju kaasa spordi arengule – loodud on ligi 10 mini-arena't, kus saab mängida täiesti tasuta nii jalg- kui ka korvpalli. Leinamäng toimuski just ühel sellisel staadionil,“ kommenteeris Keskerakonna Noortekogu peasekretär Jaanus Riibe.

Keskerakonna Noortekogu pressiteade, Kn

MÄLESTAVAD: Raivo Tammus (vasakul) koos kesknoorte ja noorte rohelistega meenusid traagiliselt meie seast lahkunud Alar Leuskat pallilahinguga.

IT-agentuuri ei looda Eestisse poliitilistel põhjustel?

Tallinna abilinnapea nõunik Siret Kotka kirjutas 15. juunil oma blogis sellest, kuidas hiljuti tuli positiivne uudis, et ihaldatud telekomiagentuuri Läti loomine on otsustatud.

„See on otsus, mille üle ka meie peaksime rõõmustama. Mis on hea Lätile, on hea Eestile. Ja vastupidi,“ kirjutas Kotka. Selles valguses teeb aga tema sõnul muret, et viimasel ajal räägitakse üha vähem IT-agentuuri loomisest Eestisse, millest meie riigijuhid samuti veel mõnda aega tagasi raskele majandusseisule ja suurele tööpuudusele turgutust lootsid. Probleem olevat Kotka väitel selles, et argumentid, mida Ansipi valitsus pidas Eesti põhitugevuseks (kübersõja kogemus Venemaaga), on osutunud Eesti suurimaks nõrkuseks. Protsess on takerdunud seepärast, et keegi ei taha niivõrd sensitiivset keskust siduda riigiga, kus ollakse Euroopa idanaabri Venemaaga jätkuvalt nugade peal.

„Eesti ei saa puhtpoliitilistel põhjustel realiseerida enda peaaegu ainsat tegelikku majandustugevust – kõrget arengutaset IT valdas. Oleks hea, kui valitsus annaks vastuse, milles on asi, miks on protsess justkui soikunud ning miks valitsus midagi ei tee, et olukorda parandada – kuni pole hilja,“ märkis Kotka. Eesti Päevaleht *Online* kirjutas 23. juunil, et valitsus kiitis juuli keskel heaks Eesti eesmärgid juulis alanud Belgia Euroopa Liidu eesistumisperioodiks. Neljast lõigust koosnevas üheleheküljelises tekstis nimetatakse euroala usaldusväarsuse taastamise ning majanduse konkurentsivõime kõrval valitsuse oluliseks eesmärgiks jätkuvalt IT-agentuuri asutamist Eestisse. Kuid juuni lõpus Belgia võimude poolt ajakirjanikele saadetud eesistumise programm ei sisalda sellekohase Eesti soovi kohta mitte silpigi – kavandatavat agentuuri ei mainita isegi möödaminnes, rääkimata Eesti ja Prantsusmaa vastanduvatest soovidest saada agentuuri asukohamaaks.

Selle asemel teatab vastaläänud Belgia eesistumine, et näeb hoopis vajadust isikuandmeid sisaldavaid Eurooliidu IT-süsteeme uurida ja analüüsida. Eesti taotletav IT-agentuur oleks aga kavas panna vastutama just paljude isikuandmeid sisaldavate andmebaaside eest, mis puudutavad inimeste liikumist üle EL-i välispiiri. Fakt, et Belgia eesistumine pigistab sellise agentuuri asutamise ja asukoha valimise küsimuse koha pealt silma kinni, näitab Eesti Päevalehe sõnul selgelt, et Eesti soovile agentuur endale saada pole antud lähemal ajal täituda. Eurooliidu otsuste tegemise protsessis on üks tavalisemaid võtteid ebamugava teemaga tegelemise edasi lükkamiseks uute analüüside tellimine.

Kesknädal ootab koos Siret Kotkaga, et Ansipi valitsus kõneleks tõtt IT-agentuuri Eestisse loomise võimaluse kohta.

Terane mõte

„Kui meil oli aastaid langustrend, siis eelmisel aastal see pisut tõusis ja esialgne põgus analüüs näitab, et siin on kindlasti mõju töötusel ja majanduskeskkonnal.“

Sotsiaalministeeriumi asekancler Ivi Normet tõi ERR-ile Eesti tervisevaldkonna möödunud aasta aruannet kommenteerides välja meeste enesetappude arvu suurenenud põhjused. Statistikaameti andmetel sooritas 2009. aastal Eestis enesetapu 220 meest, samas kui üle-eelmisel aastal läks vabasarva 189 meest.

Anname kohalikele omavalitsustele nende raha tagasi!

3.osa

Taavi Rõivas: Küllap ei ole ka Keskerakonnale saladus, et seoses eelarvetulude äralangemisega tuligi kokku hoida ja mitte ainult riigil, vaid ka omavalitsustel, ka väga paljudel Eesti peredel, solidaarselt kõigil. Ei ole päris reaalne, et omavalitsuste tulubaas sellises olukorras, kus kõik ülejäänud kokku hoiavad, jääks täiesti puutumata. Aga hea küll, oleme valmis seda sisuliselt arutama, kui eelnõus oleks kas või formaalseltki välja pakutud ka katteallikas, mille arvel raha võiks juurde eraldada. Jutt käib teadupärast umbes 440 miljonist kroonist aastas. Rahanduskomisjonis ütlesite lause, mida mina ei ole oma rahanduskomisjoni praktika jooksul veel kuulnud ja mis minu jaoks on täiesti pretsedent, et raha lihtsalt tuleb. Kas te jääte selle juurde või olete leidnud vahepeal katteallika?

Sarapuu: Rahanduskomisjonis tehakse ka nalja, teie enda naljad on küll vahel hoopis teistlaadi. Aga ma võtsin kaasa eile käsitletud eelnõu 774, kus asi on naljast kaugel – te teete ju ise samavõrra nalja. Tsiteerin, mida peaksid omavalitsused arvestama. Siin on öeldud nii: “... on omavalitsustel võimalik oma eelarvete planeerimisel antud muudatustega arvestada”. Sellega on paika pandud, kuidas kaetakse need küsimused, mis oma maksude mittekehtestamise või mittevõimalikkusega tehakse. Tahan siin parandada – tõsi, oli ka vaidlus, et kumma tulubaas on rohkem või vähem vähenenud, kas riigil või omavalitsustel. Kui praegu vaatan 2009–2010, siis omavalitsuste tulubaas, kui võtta ainult üksikisiku tulumaksu, on vähenenud 13,7 ja 18,3; ja kui ma vaatan riigieelarve maksumutulused sotsiaalmaksuta, siis on 9,5 ja 12,2 – ehk tõsi on see, et üksikisiku tulumaks on mõjutanud omavalitsusi tegema väga mitmesuguseid samme. Eks elu näitab, kuidasmoodi see üksikisiku tulumaksu osa taastub. Arvan, et eks siin hakkame koos eelarveprojekti tegema, eks me koos vaata ja leiame seal siis võimalusi ja vahendeid, mis riigi tulubaasi parandavad.

Ega me päris täpselt ju veel teagi valitsuskoalitsiooni arvamust, milliseks ta oma maksubaasi kavatses järgmise aasta eelarve tegemisel viia. Meie oleme oma projektid juba välja käinud astmelise tulumaksu näol ja eks me seda hakkame arutama ja küll me siis näeme edaspidi, kellel on õigus, kellel mitte.

Jaanus Marrandi: Eesti on liikunud väga selge tugeva tsentraliseerimise suunas. Ja samaaegselt ei soovita ka kuidagi eriti peaministri ja valitsuse juhterakonna poolt rääkida ühtegi sõna haldusreformist. On tekkinud olukord, kus ühest küljest võetakse raha ära, otsustamistasand võetakse ja viiakse kuskile riigi tasandile ära ja lõpuks väike vald jääb väikese rahaga üksinda ja peaministri erakond räägib, et ka haldusreformi vaja ei ole. See on nagu väga vastandlik ja eriti küüniline suhtumine.

Mul on omavalitsuse autonoomia põhimõtet vaadates tunne, et ilmselt jääb väheks ka sellest ettepanekust, mis teie olete teinud – see on nagu mikrokoopiline! Kas te ei peaks õigeks, et tegelikult oleks vaja vaadata läbi kõik omavalitsuste finantseerimise alused ja leida ikkagi olukord, kus nad ei sõltuks niivõrd keskvalitsuse otsustest ja omavalitsustele oleks tagatud autonoomne finantseerimine? See on ju põhimõttelisem lahendus!

Sarapuu: Põhiseadusega on ju meil ära märgitud, milline finantsgarantii peab omavalitsustel olema. Kui neid põhimõtteid vaadata, on selge, et finantsgarantii osas on siin finantsgarantii põhitagatis õigus iseseisvale eelarvele, kohalike maksude kehtestamise ja kogumise õigus, õigus piisavatele rahalistele vahenditele.

Vaat see haldusreform alati ei aita! Selles mõttes on peaministril tsipake isegi õigus, et kui me nüüd ei arvesta seda, mida põhiseaduses oleme vastu võtnud, ei arvesta neid finantsgaran-

tiisid, mis omavalitsustele on ette nähtud, ei arvesta neid elemente, siis ei aita tegelikult ükski reform.

Ehk siit ikka esimene õpetus, kui me tahame, et meie inimesed, kes Eestimaal elavad, austaksid õigusi, mis neil on, siis peaksime ikkagi, kui riigi poolt ja siinsamas saalis asja arutame, austama ka omavalitsuste õigusi.

Mis puudutab haldusreformi, siis omavalitsused sellisel kujul, kus nende suurus on niivõrd erinev – nad ongi erinevad suuruse järgi ja geograafilise asendi järgi, siin võib väga mitmeid parameetreid tuua –, aga kohustused on kõigil ühed. Kui me selle järgi hakkame vaatama, siis ma küll ei kujuta päris hästi ette, kuidas me ilma haldusreformita edasi saame. Siin on küsimus igal juhul õige koht ja minul hea vastata. Arvan, et meie erakond toetab täna omavalitsusliitude arengut. Meie tahaksime näha, et omavalitsusliitude ja omavalitsuste koostöö rajaneks teenusepõhisele koostööle ja et need teenused, mida inimestele pakutakse, ei halveneks. Kui me Põhjamaade kogemusest õpime, siis leian küll, et aeg ongi küps tänu omapärasele lähenemisele tulubaasile. Ega haldusreformist varsti enam ringi üle ega ümber ei pääse.

Jüri Ratas: Küsimustes on läbi käinud katteallikas. Eile arutasime eelnõu 774, mille sisu on müügitmaksu ja paadimaksu kaotamine seaduse loetelust. Siin on ilusti öeldud eelnõu sisus, et omavalitsustel on võimalik oma eelarvete planeerimisel antud muudatustega arvestada. See käib järgmise aasta kohta, alates 1. jaanuarist.

Tegelikult, küsides seda ka eile rahanduskomisjoni liikmelt, kes seda ette kandis, otsust vastust ei saanud, aga seda võib siis ka tulevikus kasutada igasuguste eelarveliste muudatuste põhjal. Mu küsimus on pigem, et on räägitud solidaarsest kärpimisest, et kõik peavad kärpima ja meil on raske aeg. Kuidas teile tundub, mis hetkel saab öelda, et on piisavalt solidaarselt kärbitud erinevaid eelarve kohti omavalitsuste puhul ja mis hetkel saab öelda, et seda pole piisavalt tehtud?

Sarapuu: Kõigepealt, küsimuse esimesele poolele vastata on lihtne. Ütleks täpselt sama huumoriga, millega Reformierakond oma eelnõu on teinud, vastaks samamoodi, et riigil on võimalik eelarvete planeerimisel antud muudatustega arvestada. Eks siis teeme sama.

Aga kui tõsiselt rääkida, siis väga pikka aega on maadeldud nende küsimustega. Eile korraks saalis oli ka see, millised funktsioonid on riigil ja millised funktsioonid omavalitsustel ja kuidas suudame neid küsimusi hinnata.

Siin on üks oluline komponent ja oluline töö tegemata tänasel valitsuskoalitsioonil. Loomata on standardid kohalike omavalitsuste jaoks, mis oleks päris mõistlik. Näiteks regionaalminister läheb vaatama, kuidas omavalitsus vastavalt teenuste standarditele asju korraldab, ja kui ta näeb, et sellele vastavalt oma tööd ei tehta, siis kõigepealt ta muidugi annab võib-olla siis mingisugused tähtajad, aga siis teeb ka vastavad järeldused.

Nüüd, kui standarditest edasi minna, siis nende järgi saaksime aru, mis on piisav ja mis mitte, kui palju on mõistlik kärpida, kui palju mitte. Selle järgi saame hiljem võrrelda, kui see teenus ikka standardile ei vasta, siis ei ole meil ju omavalitsusele muud ette heita kui seda, et kas ta ei saa siis oma tööga hakkama või on siis tulubaasis midagi viltu või ongi siis nii, et riik võib ühel hetkel, 1. aprillil mingisugusel x-aastal igal hetkel ära võtta, omavalitsuste tulubaasi vähendada ja siis imestada, et miks ei tulda toime või miks ei olda solidaarsed kõigiga või mida iganes.

Lõpuks rõhutan, et standard standardiks, aga omavalitsused ja kõik tublid vallaametnikud, vallavanemad ja volikogu esimehed, volikogu liikmed ja linnapead on ju hädas sellega, et inimene tuleb tema juurde, tal on õigus seda teenust saada ja talle ei saa vastata, et meie menetleme siin aastate kaupa ja mõtleme ja vaatame, aga inimene tahab konkreetset selget vastust, inimene tahab konkreetset selget teenust.

Loe edasi 4. augusti lehest

Seadu

Eestimaa lühikese suve kõige päikesepaistelisematel päevadel pole vast kõige parem aeg rääkida talvistest kõrgetest toasooja arvetest ja kommunaalkuludest. Ent nõnda kaunikõlalisesest ja viimasel ajal palju räägitud monopolidele hinnapiirangute kehtestamise seadusest ootavad inimesed ilmselt nii mõndagi. Kahjuks tuleb tõdeda, et seaduse tähtsamaks osaks jäigi vaid paljulubav, samas tarbijaid eksitav pealkiri.

MARIKA TUUS
Riigikogu liige,
Keskerakond

Ka president Toomas Hendrik Ilves tõdes, et monopolide seadus ei anna praegusel kujul kaitset hinnatõusu vastu, ja jättis seaduse välja kuulutamata. Pealegi läheb seadus vastuollu põhiseadusega.

Paremerakondade sponsorite omavaeheline võitlus

Selle tõestuseks oli Reformierakonna muudatusettepanek seaduseelnõust välja hääletada paragrahv, mis seab vee-ettevõtja tulukuse määrale piirangu. Võib kindlalt väita,

et vastav tellimus tuli väljastpoolt Riigikogu. Samas teame, et pea kõikides Euroopa ja arenenud maailma riikides on levinud printsip, mis seab monopolide kasumi suurusele piiri ette.

Seadus ütleb küll, et ettevõtja peab piirhinna konkurentsiametiga kooskõlastama. Ent konkurentsiameti hinnakujunduse kontrolli kas või näiteks elektrihinna üle oleme kõik näinud. Korduva elektrihinna kasvu kõrval on oluliselt tõusnud ka võrguteenuse ehk elektri kojutoimetamise hind. Eesti Energiast võeti möödunud aastal välja ligi 1,4 miljardit krooni dividende – meie kõigi ühist raha. Ja ikka konkurentsiameti heakskiidul.

Samas on ka konkurentsiamet ise tunnistanud sama, mida arvavad väikesed vee-ettevõtted ning kohalike omavalitsuste liidu esindajad, et seaduse rakendudes võivad väikeasulates väikestel firmadel hinnad koguni tõusta.

Juba siis, kui see ilusa pealkirjaga seaduseelnõu menetluseks sisse anti, ütlesid paljud,

Yana

Isamaa ja Res Publica Liit sai kuulsaks valimiseelse loosungiga „Õnn ei peitu rahas!“ Kui lugeda Delfi arvamusrubriigist IRL-i esindaja Liisa Pakosta artiklit „Kuidas Tallinn lastest hoolib“ (12. juuli 2010 Delfi), saab selgeks, et Pakostale on tuttav ka surematu aforismi teine pool, mille kohaselt õnn ei peitu tööpooldest rahas, vaid selle hulgas.

Yana Toom
Tallinna abilinnapea

Mainitud tekstis jagab riigikogu saadik oma südamevalu selle pärast, et Tallinnas võimalolijad ei taha maksta tema tulevase lapse sünnitoetust, kuna lapse isa ei ole registreeritud Tallinnasse: „Laps saab linna poolt karistatud, sest tema isale ei meeldi Tallinna laristav juhtimine, nii nagu vene ajal saadeti Siberisse lapsed, kelle vanemad polnud võimule truid.“

See tähendab, et peatselt sündiva väikelapse isa ei registreeri ennast Tallinnasse protesti märgiks. Tõsi küll, see protest on kuidagi poolik – ei meeldi mulle teie raiskamispoliitika, seepärast ma teile makse maksta ei kavatsen, aga tahan, et Tallinna elanikud oma maksudest raha kokku klapiksid ja minu printsiipaalsuse kinni maksaksid. Ka see on seisukoht. Aga vaadeldes, milliseid argumente kasutatakse selle seisukoha põhjendamiseks.

Esimene neist argumentidest tundub olevat lausa kohustuslik keskerakondlastest kõnelelatele poliitilistele oponentidele – nimelt vihje Kremli karvasele käele, kusjuures seekord polnud autoril häbi panna võrdumärki stalinliku režiimi ja linnavalitsuse vahele. Või ei näe Pakosta tööpooldest mingit vahet ühekordse toetuse välja-

s võimuerakondade rahastajatele

Parteid monopolide teenistuses

et erinevatest seadustest kokku klopitud populistlik eelnõu ei lahenda ühtegi probleemi. Kõige suurema tõenäosusega on tegu mitte niivõrd kahe paremerakonna, kuivõrd just nende erakondade toetajate ja sponsorite omavahelise võitlusega, mida siis valitsuserakondade kätega ellu viiakse. See, mis on parem riigile, omavalitsustele ja Eesti inimestele, jäigi teostamata. Paljutõotav seadus osutus silmakirjalikuks valimiseelseks propagandaks. Mart Laari jutt kommunaalteenuste hindade rangemast reguleerimisest osutus sama petlikuks kui tema eelmiste valimiste eel lubatud 50 000 uut töökohta. Ent sooja-, vee- ja elektrihinnaid on viimasel ajal ohtralt kerkinud valdavalt ka sellepärast, et riik on teenustele peale pannud kõvad maksud.

Hinnatõusude taga kõrged riigimaksud

Meenutame, et 2007. aasta juulis tõusis soojusenergia käibemaks määr 5%-lt 18%-le. Otsus ise võeti vastu juba 2003. aasta 10. detsembril Reformierakonna, Res Publica ja Rahvaliidu valitsuse poolt nelja aasta võrra ette. Lisaks eraisikutele puudutas tollane otsus ka elamu- ja korteriühistuid, kirikuid ja kogudusi ning riigi- ja kohalikest eelarvetest rahastatavaid asutusi. Samas kergitas praegune va-

TÜLIVESI: üheks peamiseks tüliõunaks, mis riigikogulased keset puhkust 2. ja 3. augustil tööle ajab, on loomulikult Tallinna veehind. Soov veeteenuste hind kohaliku omavalitsuse halduse alt välja saada paneb suuretevõtjatele lojaalsed koalitsioonipoliitikud higistama ka ilma 30 kraadise kuumuseta. Foto internetist

litsus mullu koos roheliste häältega toasooja käibemaksu määrat kahe protsendi võrra. Vähe sellest. 1. jaanuarist 2008 panid valitsusliitlased roheliste toetusel aktsiisi peale ka maagaasile 157 kroonini 1000 m³. Ja juulis 2009 tõsteti maagaasi aktsiisi 367 kroonini 1000 m³ kohta, mis ületab Euroopa Liidu alamäärat 2,4-kordselt. Toon näite ühest Eestimaa linnast: kui jaanuaris 2007 oli seal korteri kütteeur 777 krooni, siis aasta hiljem 1127, 2009.

aastal aga juba 1552 krooni ja 2010. aastal 1800 krooni. Nii et keskküttega korteri toasooja arve on mõne aja jooksul tõusnud kesktlõu kaks ja pool korda. Et küttehinnad on talumatult kõrged esmalt just kaudsete maksude tõstmise tõttu, algatas Riigikogu Keskraktsioon märtsis toasooja käibemaksu määrat 20%-lt 9-le langetamise eelnõu. Saalis olid küll tulised vaidlused, kuid kahjuks toetas Riigikogu eelnõu tagasilükkamist. 52 Reformierakonna, Isamaa ja Res

Publica Liidu ja Eestimaa Roheliste saadikut hääletasid eelnõu menetlusest välja. Rahanduskomisjoni esimees reformierakondlane Taavi Rõivas soovitas vastuargumendina kodude renoveerimist, mis andvat märgatavat energiasäästu. Samas teame, kui kulukad need tööd on. Olukorras, kus meil on juba üle 51 000 pikaajalise, st enam kui aasta tööta olnud inimese, kes peavad hakkama saama vaid 1000-kroonise toimetuleku toetusega, ei tule see kõne

allagi. Ei annaks neile ka ükski pank laenu. Samas teame, et keskküte on kortermaja elanike jaoks mitte vaba valik, vaid sundus.

Elektri aktsiis viis korda Euroopa nõudest kallim

On silmakirjalik, kuidas kolleegid Res Publicast tegutsesid riigi rahadega Eesti Omanike Keskkliidu nime all ja võitlevad parema soojusenergia eest, samal ajal teise käega soojahinda teadlikult tõstes! Piinlik on vaadata, kuidas ametikaaslased Reformierakonnast annavad välja pressiteateid, kuis nad otsivad eesti rahvale võimalikult odavat energiat ja toasooja. Ja üks mäletame veel kõik sama erakonna telereklaami, kus lubati lausa poole väiksemaid kütteeurid.

Just töötud ja madalalpalgalised, kes pole midagi võitnud tulumaksu alandamisest, on pidanud hakkama mitu korda rohkem maksma aktsiiside, käibemaksu ja riigilõivude tõstmise pealt.

Tuletame meelde, et mootorkütuse ja elektri aktsiisi on selle valitsuse ajal tõstetud õige mitu korda. Kohe pärast Andrus Ansipi valitsuse moodustamist ja lausa kaks korda eelmisel aastal. Nii on elektri aktsiis kodutarbijale täna viis ja äritarbijale üheksa korda kallim kui Euroopas nõutud

miinimummäär. Elektrile on juurde tulnud ka taastuvenergia tasu ja jaotusvõrkude maksu tõus. Rohelised tahtsid aga elektri hinda veelgi tõsta.

Ent laiemalt võttes on olnud aastatepikkuse järjekindla hinnatõusu taga ikkagi IRL-i ja Reformierakonna pikaajaline poliitika infrastruktuuritevõtete erastamise suunas. Tuletame meelde, et Mart Laar omaaegse kolmikliidu peaministrina võitles Eesti Energia ja Eesti Raudtee erastamise eest. Seda poliitikat ajas ta toona koalitsioonis Reformierakonnaga. Isamaaliitlased ja reformierakondlased, kes olid võimul Tallinnas, erastasid Tallinna Vee enamusosaluse. Samuti võitlesid nad koos Estonian Airi erastamise eest, mida nad nüüd koos ka tagasi ostavad.

Väljastada ei saa, et ka sel korral on Ansipi tagatuba mõne suurema asjassepuutuva ettevõtjaga ärihuvi kaitsmise ning poliitilise lobby tegemise osas juba kokku leppinud.

Ent laiemas laastus tahetakse selle seadusega taas omavalitsuste õigusi vähendada. Nimelt kaotaksid kohaliku omavalitsuse määratud veeteenuste hinnad alates 15. juulist kehtivuse. Sellest ajast peab vee-ettevõtja ise hinna kehtestama, mis omakorda võib kaasa tuua hindade kontrollimatu tõusu.

(Ilmunud ka Tartu Postimehes)

Toom: Kuidas Pakosta lastest hoolib?

maksmise piiramisel ja loomavagunis küüditamisel? Loodan siiski, et asi pole nii halb. Järgneb pealinna võimudele esitatavate pretensioonide nimemiri. Vaadeldagem neist olulisimaid.

Pakosta: möödunud aastal kärbiti lasteaedade eelarvet, kusjuures mõnedel juhtudel 40% võrra.

Tegelikult: kui 2009. aastal oli alushariduse eelarve pealinnas 715 miljonit krooni, siis tänav on see 719 miljonit krooni.

Pakosta: lasteaiatöötajate arvu vähenemine ja laste arvu suurenemine lasteaiarühmas annab endast muuhulgas tunda viirusnakkuste sagenemise läbi.

Tegelikult: väide haigestumiste arvu suurenemisest pole millegagi tõestatud – need on ainult sõnad. Olukord lasteaedades ei erinenud tavapärasest ei seagripi puhangute ajal ega sellal, kui kogu Eesti põdes hooajalist grippi. Mis aga puutub personaliküsimusse, siis siin on tegemist haridusministri määrusega, mida Tallinna

linn täidab vastuvaidlematult, nii et mingitest saatuslikest koondamistest ei saa siin juttugi olla.

Pakosta: kärped ühiskondliku transpordi alal annavad endast märku kõige valulisemal moel – bussid ja trammid on sedavõrd rahvast tulvil, et lapsed saavad teinekord rüsinas haigetki. Korra tuli isegi traumapunkti pöörduda.

Tegelikult: ühiskondliku transpordi tippnunnigraafikut (seega just nimelt see aeg, mil on võimalik rääkida tungleemisest) möödunud aastal ei „harvendatud“, vaid vastupidi, tihendati. Aga lugu traumapunktist... kahju, et hoolitsev ema sellest avalikkusele nii hilja teada annab. Vastasel juhul oleks olnud võimalik kontrollida, kas niisugune asi tõepoolest aset leidis.

Pakosta: pealinna lasteaedades nõutakse kohatasu isegi suvepuhkuse ajal.

Tegelikult: see on vale. Kohatasu võetakse ainult juhul, kui lasteaed on avatud. Kui lasteaed puhkab, ei ole vaja

Pakosta

kohatasu maksta. Niisugune kord viidi sisse juba aastaid tagasi ja see pole muutunud.

Pakosta: harrastussport kuulub kohaliku maavalitsuse vastutusalasse, kuid viimasel ajal on eelarvekärbete kääril Tallinnas ka pearahasüsteemi kallal käinud.

Tegelikult: Vastavalt spordiseaduse paragrahv 3 punktile 2¹ on vallal ja linnal kohustus toetada oma haldusterritooriumil asuvate spordiorganisatsioonide tööd vaid eelarveliste vahendite olemasolu korral. Teisisõnu on seda võimalik

teha siis, kui omavalitsusel on selleks raha.

Kusjuures see täiendus viidi sisse 2009. aasta kevadel riigi lisaeelarve menetlemisel põhjendusega, et muudatus annab eelduse vähendada kohalike omavalitsuste kulusid. Seega soovis just riik näha ette kokkuvõtteid harrastusspordi arvelt.

Harrastusspordi finantseerimine Tallinnas aga jätkub, kusjuures mahus, mis märkimisväärselt ületab riikliku toetuse taset kogu Eestis: Tallinn maksab pearahaks 60 miljonit krooni aastas.

Pealinnavõimude pattude kirjelduse lõpetab autor telepaatilise seansiga: „Keskeraakonna ja sotsiaaldemokraatide vastused on ette teada: kõiges olevat süüdi riik ja omavalitsus ei peagi midagi tegema. See on umbes sama „asjakohane“ kui lapse õigustus, kelle ema on poodi saatnud piima ja leiba ostma, aga kes tuleb koju hoopis tühjade kommpaberitega.“ Võrdlus on muljetavaldav, kas pole – „lapsevanemad“ riigi valitsuse näol, saatsid „lapsed“

Tallinna näol poodi igapäevaste toiduainete järele, aga need kaabakad, vähe sellest, et ostsid kompvette – nad sõid need veel kõik ise ära ka.

Sellest, et „lapsed“ käivad selles peres poes oma raha eest, olles osa „lapsevanemate“ kohustustest enda kanda võtnud, seejuures sunniviisiliselvabatahtlikult veel emale-isale raha andnud, et need saaksid raporteerida Maastrichti kriteeriumide täitmisest (kas ei peaks mõtlema vanemlike õiguste äravõtmisest?), Pakosta loomulikult vaikus.

Kõige huvitavam on meelde tuletada, kuidas abilinnapea ja ameti juht Pakosta ise laste eest hoolitses, sulgedes või müües aastail 1995–2001 pealinnas 11 lasteaeda. Nii et mingil määral sai just nimelt tema Tallinna programmi „Lasteaiakoht igale lapsele“ ellukutsumise innustajaks.

On võimalik, et sünitoetuse saamise eest võitlev Pakosta kui koalitsioonierakonna saadik innustub oma võitlusvaimu toel veel teistelegi tegudele. Näiteks endale teadvustama, et

Tallinna poolt toetusena makstav 5000 krooni, millest jutt käib, võrdub kuuteistkümneme (!) kuutoetusega, mida riik „lapse kasvatamiseks“ maksab. Ja asub looma seaduseprojekti lastetoetuse suurendamiseks.

Või hakkab piinlikkust tundma, et naaberpalati sünnitaja saab kaheksa korda vähem (!) emapalka kui on see, mida seaduse järgi makstakse Pakostale, ja toetab seepärast intsiatiivi alandada vanemahüvitise summade nii suurt vahet ning pikendada emapalga maksmise aega või suurendada üksikvanema toetust.

Ühesõnaga, hakkab hoolitsema kõigi laste eest, aga mitte ainult nende eest, kelle vanemad keelduvad ühises maksu- maksimises osalemast.

(Artikkel on ilmunud ka 21. juuli 2010 Delfi)

Priit Saksing ammutab jõudu Kurista kodust

Jõgevall mõni kilomeeter Rakvere poole jäävas Kurista külas saavad alguse ja muutuvad küpsemaks kalanduse, merendushariduse ja teistegi eluvaldkondade jaoks vajalikud mõtted. Kaunisse paika rajatud kodust ammutab endasse energiat ja vaimuerksust taasiseseisvunud Eesti esimene Jõgeva maavanem Priit Saksing, kes on üle kümne aasta olnud Peipsi Kalurite Ühingu esimees. Ta valiti hiljuti ka Eesti Mereakadeemia nõunike kogu liikmeks. Ettevõtjana on tema tegevusvaldkond praegu ennekõike graniidi- ja marmoriga seonduv, spordis on Jõgevamaa esindusala aga saalihoki.

Kui Priit Saksing just mõnel nädalpäeval või kohtumisel pole, võib teda kohata Kurista koduaias muru niitmas, aeda kastmas, midagi korrastamas või remontimas. Koos abikaasa Aitaga, kes on samuti Eesti Põllumajanduse Akadeemia metsandusharidusega, on ta siia istutanud üle saja erineva puu ja põõsa.

„Loodusläheduse võtavad hästi omaks ka loomad. Ikka podiseb siin siil või puu otsas krõbistab orav ja rebanegi on õuel istunud. Kevaditi kostab ilusat linnulaulu. Ise tunnen, kuidas siin puhkab närv ja kosub vaim,“ ütleb peremees. Veel juhib Saksing tähelepanu sellele, et oma kodu pole ta aiaga ümbritsenud. „Milleks varjata teiste eest seda, mida ise rõõmuga loonud olen. Pealegi meeldib mulle avarus, igasugune piiratus mõjub ahistavalt. Head inimesed on alati oodatud meie kodu uudistama, halvad tunne aga üsna kiiresti ära. Eriti tugev tajumisvõime on selles suhtes mu kaasal Aital.“

Noorim tippjuht omaaegses Eestis

Priit Saksingu Kuristale tulekul on omamoodi ajalooline tagapõhi. Saksing lõpetas Tartu 7. Keskkooli – praeguse Karlowa Gümnaasiumi, kus tema paralleelklassis õppisid Aadu Must ja Edgar Savisaar. „Pärast kõrgkooli lõpetamist töötasin Kambja abimetsaülemana ja seejärel Kuuste katsemetsakonna metsaülemana. 1980. aastate algul ütles looduskaitse- ja metsamajanduseminister Heino Teder, et mul tuleb hakata Jõgeva metsamajandi direktoriks. See oli aeg, mil parteijuht Karl Vaino eestvedamisel püüti juhtivatele kohtadele ennekõike edutada venelasi või Venemaalt pärit eestlasi. Teder soovis, et Eesti- maa ettevõtteid juhiksid ennekõike põhirahvusest, Eestis sündinud ja kasvanud mehed. Varem piisavalt mahajäänud metsamajandisse ehitasime puidutööstuse, masinate remondi- ja hooldusetöökoja, kütusetankla, Kuristale rajatud roosiaeda ehitati uusi kasvuhooned, Toomal arendati hobusekasvatust.

Renoveerisime Kurista mõisasaava metsamajandi peahoone, kus hakkasid tööle ham-

baarst ja juuksur,“ meenutas Saksing, kes veidi üle 30-aastase mehena oli tollases Eestis teadaolevalt noorim ettevõtte juht. 1988. aastal, ühtedel esimestel demokraatlikel valimistel perestroika-aegses Eestis, valiti Priit Saksing Jõgeva rajooni täitevkomitee esimeheks. Mõni aasta hiljem sai temast esimene Jõgeva maavanem taasiseseisvunud Eestis.

Ainulaadne kalandusleping ja selle saamislugu

Nii Jõgeva Metsamajandi juhi kui ka maavanemana oli Saksingu huviorbiidis kalandus. 1990. aastatel olid maavalitsuse koosseisus ka keskkonnaosakonnad. Maavanematul tuli pidevalt tegeleda ka kalandusprobleemidega. Kümnekond aastat tagasi valiti Priit Saksing aga kutselisi kalureid ühendava Peipsi Kalurite Ühingu esimeheks.

„Olen pidanud esmatähtsaks kalapüügitraditsioonide ja kogu Peipsi rannikule omase elulaadi püsima jäämist ja arenemist, kohalike kalatööstuste pidevat kindlustamist toorainega, Peipsist püütud kala turustamist ennekõike kalandusettevõtjate, mitte vahendajate poolt, samuti seadusevastase kalapüügi ja kalaäri tõkestamist. Viimasele aitab loodetavasti suuresti kaasa hiljuti Tallinnas sõlmitud Vaba Tahte Leping, millele kirjutasid alla keskkonnaminister Jaanus Tamkivi, põllumajandusminister Helir-Valdor Seeder ning Peipsi kalurite esindajatena mina ja Peipsi Alamvesikonna Kalurite Liidu esimees Urmas Pirk.

Esmakordselt Eesti kalandusajaloos sõlmitud lepingus on üksikasjaliselt välja toodud nii riigiasutuste kui ka kalurite ühenduste kohtused.“

Veel märgib Saksing, et lepingu sõlmimine sai alguse Kasepääli kalurite esindajate koostööst keskkonnaminister Jaanus Tamkiviga.

Teemakohane leping väljendab ka mõnes mõttes erakondade vahelist kompromissivalmidust, sest on ju Tamkivi Reformierakonnast, Seeder Isamaa ja Res Publica Liidust, Pirk Rahvaliidust ja Priit Saksing ise Keskerakonnast.

„Ammustest aegadest alguse saanud Eesti kalanduse elus hoidmine ja arendamine on valdkond, milles tuleb erakondlikud erihuvid kõrvale jätta ning püüda ühiseid eesmärke leida ja neid koosellu viia,“ arutleb Saksing.

Kalandusprobleeme on Peipsi Kalurite Ühingu esimees põhjalikult tutvustanud kõikidele viimasel ajal ametis olnud põllumajandus- ja keskkonnaministritele.

Juunikuus tutvustasid Priit Saksing ja Peipsi Grupp Hol-

kalduda, siis Isamaa ja Res Publica Liidu haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas kinnitas Saksingu oma käskkirjaga Eesti Mereakadeemia nõunike kogu liikmeks.

„Eesti on põline mereriik, kuid merendushariduses peaks senisest rohkem tähelepanu pöörama ka Euroopa suuruselt neljandale järvele Peipsile. Selle valdkonnaga seotud probleemid vajavad teadusuuringuid ja ka vastavate spetsialistide koolitamist.

Mereakadeemia ja hiljuti ame-

tav skulptuur.

Samuti on Saksingul oma osa graniidist purskkaevude, kõnniteede ja terrasside ehitamisel Tallinnas, Tartus, Viljandis, Pärnus, Jõhvis jt linnades, mitmetes mõisaansambrites ja kodusse. Küllap isa ergutuseel-soovitusele on ettevõtja saanud ka nooremast pojast Marekist, kes juhib graniidile ja marmorile spetsialiseerunud firmat Kivikuvand, kus Priit Saksing on nõukogu esimees. Keskerakonna esindajana on Marek valitud ka

Peaegu alati käib Priit Saksing saalihokivõistlusi vaatamas Jõgeva spordikeskuses Virtus (valmis tema maavanematööaastatel), samuti Tallinnas ja Lätiski, sest kolmandat aastat mängis Tähe esindusmeeskond ka Läti meistri liigas. Samuti on ta klubi pidevalt sponsorina toetanud.

„Mõistagi elan kaasa Marko tegemistele ja vahel muretsen, et ta liigselt üle ei pingutaks. Ennekõike on mulle saalihoki käekäik oluline põhjusel, et Jõgeva noored saaksid sportlikult ja tervislikult aega viita, kasvaksid karastades täiskasvanuteks, õpiksid lugu pidama nii võidurõõmust kui ka kaotuskibedusest. Paljud Tähe saalihokimängijad töötavad või õpivad väljaspool Jõgevamaad. Mõned on ka teistesse klubidesse mängima asunud. Kindlasti jäädaks rohkem Jõgevamaale, kui siin oleks noortele piisavalt tasuvamat ja huvitavat tööd,“ mõtiskles Saksing, kes ise oma ligi 192 cm kasvuga paistis noorusaastatel ennekõike silma korvpallis ja on tulnud ka NSVL juunioride meistriks.

Kurista taas elustub

Kuristalaselena tunneb Priit Saksing rõõmu kodupaiga seltielu taas elustumisest.

„Käsitööhuvilised naised, kes on enamasti töötanud kunagises Jõgeva Metsamajandis, on moodustanud mittetulundusühingu Airaan ja korraldasid äsja kauni ja huvitava käsitöönäituse.

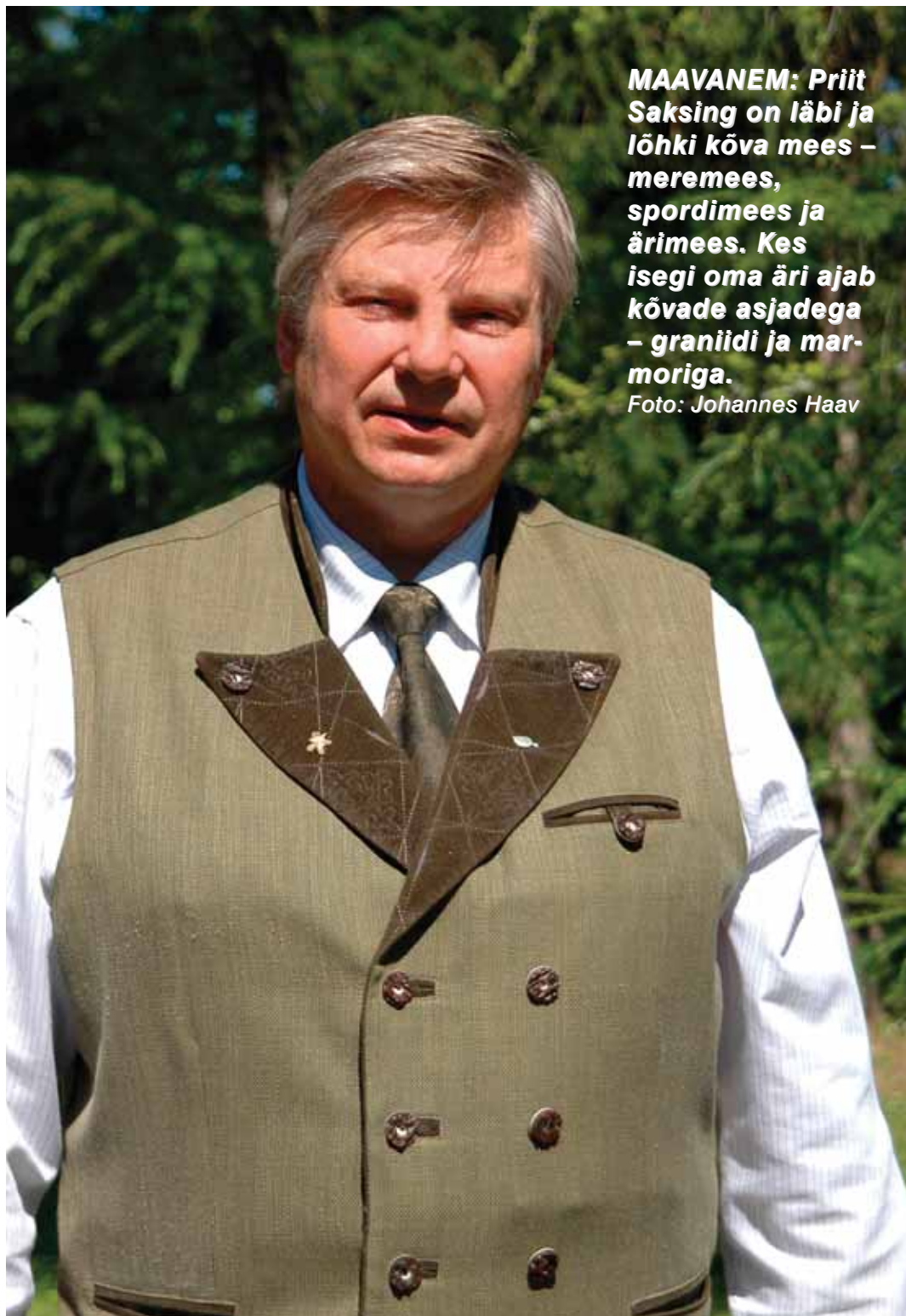
Plaanis on korrastada ka külaplats ja hakata ühiselt koosviibimisi korraldama,“ räägib Saksing lootusrikkalt.

Möödunud aastal said Kurista küla ühepereelamud Kauni Kodu konkursil Eesti Vabariigi presidendilt auhinna. Nii Arnold Rüütli kui ka Toomas Hendrik Ilvese ajal on sama auhinna pälvinud ka Saksingute kodu. Hiljuti tähistati siinsamas koduaias pereisa Priidu 60. sünnipäeva.

Külalisteraamat täitus ilusate soovidega, märksõnadeks tugev tervis, energia tulevasteks ettevõtmisteks ja jätkuvaks kodusoojuse hoidmiseks.

„Head sõbrad ja tuttavad on mulle alati oluliseks vaimu jõu allikaks olnud,“ tunnustab mitmekülgne majandus- ja ühiskonnategelane, kodupaigale truus jäänud Priit Saksing.

**Küsinud ja kirja pannud
JAAN LUKAS**

MAAVANEM: Priit Saksing on läbi ja lõhki kõva mees – meremees, spordimees ja ärimees. Kes isegi oma äri ajab kõvade asjadega – graniidi ja marmoriga.

Foto: Johannes Haav

ding OÜ juhataja Paul Kärberg Peipsi äärseid kalandustraditsioone Lohusuu kirikus jumalateenistust pidanud Moskva patriarhaadi Eesti Õigeusu kiriku metropoliidile Korneliusele. „Kalandus nõuab füüsilist ja vaimset jõudu, mistõttu selle ala inimesed vajavad tõsist hingelist tuge,“ kinnitas kalurite eestvedaja kohtumisel kirikupeaga.

Mustveesse merendusklass

Kui veel kord erakondlikkuse

tisse valitud Mustvee linnapea Urmas Lauri koostöös on tekkinudki idee rajada Mustvee kooliõpilastele merendusklass.“

Eesti Ema graniidi maaletooja

Soe tunne tõusis Saksingu südamesse päeval, mil Rõuges avati Hans Sissase ideest alguse saanud monument Eesti Emale. Nimelt korraldas Saksing ettevõtjana graniidirahnu Baškiirias Eestisse toomise ja sellest valmiski emadust ülis-

Jõgeva vallavolikogusse, kus ta on nii volikogu kui ka kultuuri- ja spordikomisjoni aseesimees.

Jõgeva saalihoki edendaja

Vanem poeg Marko on Jõgeva Spordiklubi Tähe juhatuse esimees ja peatreener. Klubi esindusmeeskond on võitnud saalihokis üheksa Eesti meistritiitlit ja samuti mitu hõbemedalit, samuti karikaid nii rahvusvahelistel kui ka vabariiklikel võistlustel.

Tarmo Tamm: „Mõtleme oma peaga ja tegutseme ilma paanikata!“

Kesknädala küsimustele vastab Põlva linnapea

Eelmiste kohalike omavalitsuste valimiste (oktoober 2009) järel valiti teid Põlva linnapeaks. Ühes oma esimestest valimisjärgsetest intervjuudest ütlesite, et see on teile juba kuues ametiaeg kohaliku omavalitsuse juhina. Millised on olnud eelmised, mida olete neist õppinud või meelde jätnud? Kust olete pärit, mõni sõna õpingust ja elukäigust. Perest ka, kui võimalik!

Mind valiti neljandat korda linnapeaks ja kui lisada kaks perioodi töötamist Põlva vallavanemana, siis saab kokku kuus ametiaega omavalitsusjuhina töötamist.

Iga töötatud päev on uus kogemus ja nende töötatud aastatega on elutarkust üksjagu omandatud. Kindlasti on selle ajaga saanud selgeks, et sõpru ja tuttavaid peab olema igas erakonnas, sest see võimaldab omavalitsusel paremini hakkama saada ka siis, kui oma erakond on riigivõimuga opositsioonis. Pika aja jooksul on palju endisi linnapäid valitud Riigikogusse ja ka ministriametisse, õnneks saan nendega jätkuvalt hästi läbi.

Olen põlvne Põlvamaa inimene, olen abielus ja kolme lapse isa, abikaasa on Põlva keskkooli õpetaja. Õpinguid alustasin Kiuma algkoolis, põhihariduse sain Põlva keskkoolist (Põlva ÜG), ameti omandasin Tihemetsa sovhoostehnikumis ja kõrghariduse Eesti Maaülikoolis. Töökohti on olnud ainult kolm ja need on tänase nimega OÜ Põlva Agro, Põlva vallavalitsus ja Põlva linnavalitsus.

Olete ka tunnistanud, et praegune ametiaeg jääb omavalitsusjuhina viimaseks – miks? Kas see töö on nii hirmus?

Olen õelnud, et linnapea ametiaeg jääb viimaseks, ja põhjus on küllaltki lihtne: selle valimisperioodi lõpuks saab selles ametis olnud 14 aastat ja töölt lahkuda tuleb veel siis, kui sind tahetakse selles ametis näha, aga mitte vastupidi. Sel kevadel tundsin eriti, et olen liiga pikalt ametisse pida-ma jäänud. Kui alustasin tööd linnapeana, läks poeg teise klassi. Kui ta nüüd kevadel lõpetas gümnaasiumi, tundsin, et aeg on uus väljakutse leida. See on juba liiast, et üle neljakümne korra on tulnud kooli lõpuaktustel kõnesid pidada. Töö ei ole üldsegi hirmus, vaid huvitav ja uusi väljakutseid pakkuv.

Praegu on omavalitsustel rasked ajad. Kuigi kümne viimase aasta jooksul on Põlva linna eelarve stabiilselt kasvanud, tuleb 2011.

KAHE JALAGA MAA PEAL: Põlva linnapea Tarmo Tamm (fotol vasakul) soovib olla alati rahulik ning kasutada oma kainet mõistust. Foto Riho Semm.

aasta eelarve väiksem kui praegune. Kuidas linn ja põlvalased toime tulevad? Kuigi ka meil on tulnud oluliselt eelarvet kärpida, ei ole minu ametisoleku ajal nii palju kunagi linnas ehitatud kui sel aastal. 2010. aasta investeeringute maht läheneb sajale miljonile ja teeb rõõmu, et oleme vastuvõetud eelarvega plussis, inimeste arv püsib stabiilne ja loomulik iive on pikka aega positiivne olnud.

Põlvalased on alati olnud tublid ja töökad ja elavad selle madalseisu kergemalt üle kui paljud teised piirkonnad. Pole olnud ühtegi suuremat firmat, mis oleks oma tegevuse lõpetanud, vastupidi, mitmed laiendavad oma tootmist. Linna eelarvest palka saavatel inimestel ei ole tulnud kõigil palka vähendada ja kellel ongi tulnud, neil on vähendus mõne protsendi piiridesse jäänud. Samuti ei ole meil olnud vajadust vähendada või kaotada ühtegi sotsiaaltoetust. Lisaks viisime sisse toetuse koolilõpetavatele lastele. Seda saavad kõik linna lapsed, kes lähevad sügisel üldhariduskooli, ja see toetussumma on 400 krooni.

Kas Põlvat kummitab samuti nagu paljusid teisi Eestimaa paiku noorte lahkumine? Mida selle vastu annaks ette võtta? Kindlasti lahkub ka meilt noori ja pärast keskkariduse omandamist tulebki Põlvast ära minna, et meelepärane haridus saada. Üldine seis on suhteliselt hea, sest inimeste arv on linnas stabiilne ja linna inimeste keskmine vanus on

nelikümmend aastat. Omavalitsuse ülesanne on panustada elukeskkonda ja sellesse, et ettevõtjatel oleks asjaajamine lihtne.

Kas olete Lõuna-Eesti patrioot? Kas olete nõus, et Eesti meediakeskkond (ja võib-olla kogu poliitika?) on liiga Tallinna keskne? Kas see segab näiteks Põlva või põlvamaalaste elu?

Kindlasti olen Lõuna-Eesti patrioot, olen kogu elu siin kandis elanud ega kujuta ette, et elukoht oleks kusagil mujal kui siin. See tunne on tõeliselt hea, kui reisisit tulles kodukanti tagasi jõuad. Olen täielikult nõus, et meedia on liialt Tallinna keskne ja piirkondade uudised jõuavad harva meediakanalitesse. Loodan, et ERR-i korrespondent, kes alustab sügisel selle kandi uudiste edastamist, suudab niisugust seisu muuta. Poliitikas jõuab siit kandist pildile siis, kui juhtub midagi ebameeldivat või kui poliitik saab mõne ekstravagantsusega hakkama. Põlvamaa inimeste tegemisi on kahetsusväärset vähe meedias kajastatud.

Kas Eestis on teie meelest erakondi liiga palju või liiga vähe? Kas erakondade üldrahvalik kirumine võiks saada teie arvates riiklusele ohtlikuks? Missugune erakond võiks olla teie teine eelistus Keskerakonna järel? Mida võiks Keskerakond julgemini või paremini teha?

Arvan, et järgmisel kevadel pärast Riigikogu valimisi jääb järele neli erakonda, kelle

vahel võim jaotub ja kes valimiskünnise ületavad. Nendest kaks on parempoolse ilmavaatega ja kaks tsentris või sellest vasakule jäävat erakonda.

Erakondade pidev kirumine näitab, et erakonnad ei tuneta seda, mida rahvas neilt tegelikult ootab, ja kindlasti on siin õigus valija poole. Kindlasti ei ole see normaalne, kui 40% inimestest ei oma eelistust erakondade valikus, see viib inimeste võõrandumiseni nii poliitikast kui ka riigist. Keskerakond on erakond, millel on väga hea programm ja mis mulle maailmavaateliselt sobib. Mitte kuidagi aga ei sobi mulle selle erakonna mõningate liikmete populism ja see, et hinnang kogu erakonnale antakse väga väheste erakonnaliikmete tegutsemise järgi. Kurb, kui tosin inimese järgi kujundatakse arvamus kogu erakonnast, kus on 12000 liiget.

Millest on teie arvates praeguses Eestis kõige rohkem puudus? Kui oleksite peaminister, milliseid seadusi teeksite juurde või milliste sätetega vanu seadusi täiendaksite?

Kõigepealt viiksin riigipoolse jõulise sekkumisega läbi haldusreformi, samas kindlustaksin omavalitsuste autonoomia kohustuste täpsustamise ja stabiilse tulubaasi kindlustamisega. Parandaksin oluliselt linna-teede rahastamist, sest varsti jõuame olukorda, kus korras riigiteed jõuavad linnadeni ja seal algab teine maailm,

millest inimestel on raske aru saada, et miks see nii on. Viiksin Riigikokku eelnõu, et muuta riigihankeseadus selliseks, mis ei tekitaks põhjendamatuid vaidlusi, ja kõrvaldaksin hangetelt need firmad, kes eelnevalt ei ole oma töödega korrektselt hakkama saanud. Vabastaksin erametsaomanikud 50000 krooni ulatuses tulumaksu maksmisest aastas, et neil tekiks majanduslik huvi metsa majandada. Soodustaksin olulisemalt seda, et katlamajades kasutataks hakkpuitu, ja eraldaksin oluliselt rohkem vahendeid soojatransside kaasajastamiseks.

Kui kohtuksite välismaal inimestega, kes Eestist midagi ei tea, mida positiivset te neile meist räägiksite? Väike riik ja väike rahvas, aga väga töökas, sihikindel, nutikas, „pressib“ end igast olukorrast läbi, laulu- ja spordirahvas. Ajalugu on meid teinud lõpmata kannatlikeks, aga ka kinnisteks ja tagasi-

hoidlikeks. Kuid südamlikkus ja headus on alles. Fantastilise loodusega riik: metsad, sood, järved, jõed, loomad ja linnud, marjad ja seemned ning lõpmata palju matkaradu ja telkimisplatse. Huvitav ajalugu. Võõramaalastel on, mida uudistada.

Kas maandate aktiivset stressi? Või ei olegi teie kandi kuplite vahel seda üldlevinud nähtust?

Aktiivne ja sportlik eluhoiak aitavad stressi maandada. Momendil tegelen isakodu taastamisega ja see võtab kogu vaba aja ja on hea vaheldus tööle.

Kuidas soovitate tulla läbi rasketest aegadest ühe inimese elus, aga ka riigi elus?

Kasutada oma aju – mõelda ja planeerida ning tegutseda arukalt ilma paanikata.

Küsinud Urmi Reinde

Pelisaar: Tarmole ei meeldi endast rääkida

inimesi Kagu-Eestis tootmist lõpetama ja mujale kolima sundis, ning lausliberaalset poliitikat, mis lubas lettidele dooteeritud odava põllumajandustoodangu ja surus Eesti maatootjad ebaausasse konkurentsi.

Tol korral helistades oli Tarmo valiku ees. Mitmed parteide liidrid olid "kosjas" käinud, aga seni oli ta üritanud iga hinna eest suurt poliitikat vältida. Minult nagu ilmselt ka mitmelt teiselt otsis ta kinnitust kahtlusele, et suur poliitika tungib peagi järjest jõulisemalt ka kohaliku omavalitsuse tasandile. Jagasin tema kahtlusi ja arvasin, et ka kohalikus poliitikas on järjest raskem omaette hakkama saada. Veel avaldas Tarmo, et seisab valiku ees, kas ühineda kesk- või koonderakonnaga. Olin ilmselgelt halb propagandist, kui jätsin valiku tema enda teha, aga nüüd on Tarmo läbi kadunud koonderakonna juba mitmeid aastaid keskerakonna liige.

Tarmost kirjutada või rääkida pole lihtne ja seda ilmselt ka kõige lähematel sõpradel, sest Tarmole ei meeldi eriti endast ja oma mõtetest rääkida. Jutukaks muutub ta vaid siis, kui teemaks on töö, sport või poliitika. Neis valdkondades on tal alati oma arvamus ja seda kaitseb ta tulisealt.

Tarmo oskab seada sihte ja sellest tulenevaid ülesandeid. Sihikindlus ja konkreetsus on minu arvates Tarmole kõige omasemad jooned ja küllap selles ongi põhjus, miks Tarmo põlvakatelt juba mitmetel valimistel nii tammist toetust on pälvinud.

Georg Pelisaar

Palju õnne pulmapäevaks, Vilja!

Seoses Vilja abiellumisega tegi Kesknädal intervjuu Keskerakonna peasekretäri Priit Toobaliga, kes on Vilja ammune sõber ja võitluskaaslane. Ühineme koos kõigi Kesknädala lugejatega tema õnnesoovidega ja soovime noorpaarile kõige paremat nende abieluteel!

Sinul on lihtne Viljale õnne soovida, aga mida ütleb sellise kiirabiellumise kohta tema endine mees – Edgar?

Edgar saadab ka omalt poolt kõige südamlikumad õnnesoovid. Nagu ta on öelnud, ei saa kellelegi õnne keelata. Ja kui Vilja leidis oma eluõnne, siis käitus Edgar tõelise härrasmehena. Tema ei hakka kellelegi tõkkeit ette veeretama. Isegi pahatahtlikud poliitilised konkurendid on olnud sunnitud seda tunnustama. Mina võin kätt südamele pannes öelda, et ei avalikult ega ka omade keskis pole ta öelnud Vilja kohta ühtegi halba sõna.

Hiljuti nentis Edgar, et ta mõistab Viljat, elu poliitilise liidri kõrval pole kellelegi kerge olnud ja Vilja on isegi kaua vastu pidanud. Hoolimata survest nii meedias kui ka poliitikas. Kui palju Viljat kiusati selle pärast, et ta oli Edgari naine, tema aga jäi ikka lojaalseks abikaasaks ja tubliks keskerakondlaseks. Ometigi jättis selline pahatahtlik surve ka temasse oma jälje, mida tuleb samuti mõista.

Eesti meedia kolletub, seda on öelnud ka Marju Lauristin. Otsitakse intriigi ka sealt, kus seda pole. Kahjuks süvendatakse sellega ka suhtumist, et avaliku elu tegelased peaksid justkui olema üle mis tahes valedest, mis nende kohta välja mõeldakse ja avaldatakse. Et see käib neil n.ö „palganumbri sisse“. Unustatakse, et tegu on lihast ja luust inimestega, kellele nende eraelu puutumatus on sama tähtis kui igapäevastele meist. Eks seda ahju küta ka kõikvõimalikud „kuulsused“, kes jooksevad ise toimetustesse igast oma tegelikust või väljamõeldud elujuhtumist rääkima. Selles valguses on tegelikult imetlusväärne, kuidas Savisaared ise on jäänud üksteise suhtes väarikaks, pole omavahelisi asju avalikult lahanud ega kavatse seda teha. Sellest poleks kasu kummagi heale nimele. Eneseväarikus on inimese kõige kallim vara!

Aga mida te arvate nendest juttudest, et ka Edgar hakkab varsti uuesti abielluma? Isegi kandidaate on selleks meedias välja pakutud?

Kas te tõesti usute, et Edgar Savisaar on selline mees, kes laseb endale ajakirjanduse vahendusel naist otsida? Kui

ta kunagi seda teeb, siis valib ikka ise! Aga nii palju kui mina tean, ta praegu mingeid abiellumisplaanid küll ei pea. Arvan, et neid abiellumise jutte ei usu isegi need ajakirjanikud, kes seda levitavad. Nendel juttudel on selge poliitiline lõhn küljes. Meenub, kuidas omal ajal kogu meie ajakirjanduslik *establishment* tantsis krakovjakki ümber Erika Salumäe, kui too Mario Sootna õhutusel Keskerakonnast lahkus. Kus on nüüd kõik need lubadused, mis tookord Salumäele heldel käel jagati? Nüüd on Salumäe hääled läinud ja ta ei paku enam kellelegi huvi. Tundub, et sama loodetakse saavutada ka Viljaga. On terve rida inimesi, alates Euroopa transpordivolinikust ja lõpetades meie Tallinna koalitsiooni-partneritega, kes teda nüüd moosivad ja loodavad, et

abiellumisele järgneb peatselt ka parteiline lahutus. Eks loodab valgete jõudude leer selles osas toetust ka tema uuest abikaasast. Kõik kibelevad Viljat endale võitma. Asi pole mitte Vilja hääldes, vaid hardas lootuses selle kaudu kahandada Edgar Savisaare hääldepagasit, mis muidugi on eriti parempoolsete jaoks püha üritus. Selles sõjas tunnevad nad, et neile on kõik lubatud. Usun aga, et Vilja on nendes asjades targem kui oli Erika. Parempoolsete mure näib olevat ka see, et kiire mehevahetus Vilja imago ei rikuks ning tema pooldajaskonnas kõhklusi ei tekitaks. Sellepärast püüabki ennast naisteleheks tituleeriv väljaanne lugejatele kõigiti sisendada, et „Edgar ju ka!“ Sellepärast need jutud, et Edgar hakkab ju ka uut naist võtma ning võib-olla jõuab selles osas isegi Viljale järele. See on aga nii läbipaistev jutt, et mina küll ei usu, et neid inimesi on palju, kes ennast sellest eksitada lasevad. Naistelehe versioon on mitte ainult naeruväärne, vaid ka poliitiliselt ebaprofessio-

nalne. Kuid ma saan Naistelehest aru, kui nende lehte tõepoolest ainult järgmise aasta aprillikuuni kavatsetakse finantseerida, siis peavadki nad oma olemasolu kuidagi õigustama. Aga Edgar kindlasti tänab Naistelehte, sest saada praegusel ajal tasuta oma pilt

ajakirja esikaanele on tubli saavutus.

Mõned ajakirjanikud räägivad, et nad soovivad Viljat kuidagi õigustada ja aidata.

Viljat ei ole vaja kuidagi õigustada. Tema talitas oma südame järgi ja nii Edgar sellest ka aru sai. Tuleb ikkagi mõista, et inimeste eraelu ja poliitika on kaks eri asja. On korduvalt öeldud, et Savisaared tegid oma abielust poliitilise abielu. Poliitilise abielu tegi sellest meedia, mitte Savisaared.

Kuidas arvate, kas Vilja suudab mehelemineku kõrval täita ka oma kohustusi Euroopa parlamendis?

Muidugi suudab. Vilja on pikaajalise staažiga kogenud poliitik. Tema side Tallinnaga on säilinud ja see tähendab, et säilivad ka tema Tallinna toetajad. Isegi seda, et tema pulmapidu toimub väljaspool Tallinna, Viimsis, ei tohiks üle dramatiseerida. Vilja süda jääb ikka Tallinna ja Keskerakonna juurde, olgu siis missugune mees tahes tema kõrval. Mis jutt see üldse on – kas siis abiellumine on kedagi kunagi takistanud oma tööd tegemast?

Ma tean, et seni tellis Edgar talle Nõmmele Kesknädalat. Mis sa

arvad, kes seda edaspidi tegema hakkab? Kas Viljal on ikka võimalus jääda Kesknädala lugejaks?

Edgaril on nüüd tõesti üks teine tubli poliitik, kellele ta Kesknädalat tellib ja koju saadab. Hea traditsioon ei kao aga kuhugi. Küllap leidub ka neid, kes Viljat iga nädal värske Kesknädalaga rõõmustavad.

Nii, et lõppjärel – kõik need artiklid on hapukurgihooaja vili?

Mitte ainult. Eks mõni loodab ära panna. Teised on lihtsalt süüdimatud. Lõpuks on meedia ju äri ning Savisaare nimega tehakse Eestis raha. Aga eks selles ole ka poliitikat, kahjuks pole mõnedele miski püha.

Poliitilisi piprateri

Jürgen: „Vanuseliselt võib inimesed jaotada järgmiselt: pensionieelikud, pensionärid ja pensionijärglased.“
Andrus: „Jah? Ja kes need pensionijärglased sellised on?“
Jürgen: „Need, kellest räägitakse hästi või siis üldse mitte...“

Ansipilt küsiti, miks ta eelistab talispordi.
„Noh, kui ma isegi ei võida Sapporo maratoni, kuhu sõidan valitusjuhina maksumaksja raha eest, saan vähemalt naha märjaks.“

Reformierakonna noorsandid omavahel:
„Kuidas sul õo möödus selle TV3 diktoritšikiga?“
„Ah, ära küsi, pidevalt kilkas midagi Tallinna kohta, kui halb seal on, ja kulminatsioonil tegi reklaamipausi.“

Juhtiv mobiilsideoperaator tuli spetsiaalselt Reformierakonna liikmetele välja uute kõnetariifidega „Pohmelli!“
Maksate vaid nende kõnede eest, mida mäletate, või kui kutsete Antropoviti.

Mart Laar täiustas oma ajaloo õpikut: Ülemiste järv ei tekkinud mitte Linda leinapisaratest, vaid seetõttu, et vana Kalev palus Lindal ristitüütite vastuvõtuks puhastada 500 kilo sibulat.

Hiljutised katsed tõestasid, et kanad võivad elada ilma peata mitu minutit, aga mõned peaministrid koguni kuni pensionini.

Lõpetuseks ilmataede: päeval on päikese käes +30, varjus: miinus 10 miljardit.

Foto: Martin Siplane

President Kagame püüab uut genotsiidi Rwandas ära hoida

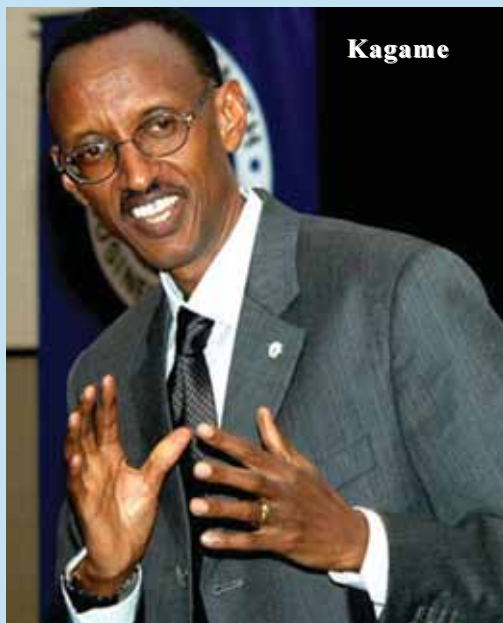
„Kas president Paul Kagame lõpetas Rwandas aset leidnud genotsiidi 16 aastat tagasi või ta suutis selle kõigest mõneks ajaks katkestada?“ küsib Kanada ajakirjanik Gwynne Dyer (*pildil*) oma artiklis. Teadmatus selles osas rõhub Kagame Dyeri sõnul nõnda palju, et riigipea ei ole nõus tuleval kuul toimuvatele demokraatlikele presidendivalimistulemustele Rwandas lootma jäädes riskima.

Möödunud aastal oli majanduskasv Rwandas 11%. Minevikutraumadest räsitud riigis paraku ei taga edukas majanduse juhtimine veel poliitilist triumfi. Kagame saavutas 2003. aasta presidendivalimistel võidu jõhkrate manipulatsioonide tõttu ning sama toimu Dyeri sõnul ka sel korral. Viimastel kuudel on Rwandas vahistatud opositsioonierakondade juhte. Neile on esitatud süüdistus genotsiidi eitamises. Peamise opositsioonilehe tegevus keelustati hiljuti ning väljaande kahte töötajat rünnati, neist üks suri ja teine jäi elama. Mitmed Rwanda armee kindralid on vahistatud ja osa neist on riigist põgenenud. Dyeri arvates on Kagame seekord enne presidendivalimisi ilmselt üle reageerinud.

Unustamatud minevikutraumad

Kagame hinge lahti harutades koorub Dyeri sõnul välja kirjanik William Faulkneri poolt kunagi kirja pandud tõde: „Minevik ei ole kadunud kuhugi. See ei ole isegi mitte minevik.“ Kõigest 16 aastat tagasi tapeti üks kümnendik Rwanda rahvastikust. Vähemalt 800 000 Rwanda vähemusrahvusesse kuuluvat tutsi ja nende toetajat jätsid oma elu kohutavates tapalagutes. Dyeri sõnul on genotsiidist möödunud liiga vähe aega selleks, et põlvkondade vahetumiseks kaoks ühtlasi lein ja valu. „Rwandas teesklevad kõik, et see on möödas. Loomulikult see nõnda tegelikult ei ole,“ kirjutab Dyer. President Kagame on genotsiidil ühel või teisel

moel terve elu mõjutanud. Noorukina oli ta sunnitud üles kasvama Ugandas, kuhu tema vanemad põgenesid Rwandas aset leidva vägivalla eest, mille käigus tapeti 1960. aastate alguses 100 000 tutsi. Hiljem sai Kagame Rwanda Patriootliku Rinde (RPF) juht. See partei moodustus peamiselt ekssiilis elavatest tutsidest, kelle eesmärgiks oli kukutada võimult Rwanda enamusrühvuse hutu ekstremistid. Kagame siseneski RPF-i poolt moodustatud armeega 1994. aastal Rwandasse, et peatada genotsiid.

Dyeri sõnul Kagame teab, et hutud ja tutsid ei kuulu tegelikult kahte erinevasse etnilisse gruppi. Kõik Rwandas elavad 19 peamist klanni

koosnevad nii hutudest kui tutsidest. Need inimesed elavad samades küldes, rääkides ühte keelt. Vahetegemine hutude ja tutside vahel sai alguse karjakasvatavate eraldamisest farmeritest ja hiljem jõukate eraldamisest vaestest. Dyeri sõnul võib jõukast hutust saada tutsi. Tutsid aga on läbi aastasadade olnud Rwandas vähemusrühvuseks.

Kagame teab ka seda, et Euroopa kolonisaatorid kasutasid ära klassierinevusi hutude ja tutside vahel. Euroopa kolonisaatorid andsid tutsidele poliitilise mõjuvõimu hutude üle lojaalsuse eest. Alles 20. sajandi teisel poolel muutusid tutsid ja hutud etnilisteks gruppideks viimaste pideva vaenulikkuse tõttu tutside suhtes. 1960. aastal pärast iseseisvumist algasid Dyeri sõnul Rwandas tõsised tapmised, mis kulmineerusid 1994. aastal.

Maailma raskeim amet

„Minevikeitaha Rwandat rahule jätta,“ märgib Dyer. Sõnade „hutu“ ja „tutsi“ kasutamine on tänapäeval Rwandas keelatud. Ometi tuvastas riiklikult moodustatud uurimisgrupp 2008. aastal tutside vastaseid seinamaalinguid ja õpilaste rünnakuid kõigis koolides, mida külastati. Praegune Rwanda armee ja valitsus koosnevad enamjaolt üksnes tutsidest. Dyeri sõnul ei usalda Kagame praegust hutu põlvkonda. Rwanda jaoks on tegemist äärmiselt ohtliku olukorraga. Dyer märgib, et Kagame ainus strateegia vältida genotsiidi taaspuhkemist on klammerduda võimu külge, lootes, et majanduskasv ja aja möödumine hägustavad hutude ja tutside vahelisi identiteedipiire.

Kagame eeskujuks on Dyeri väitel Singapur. Etniliselt mitmekesine Singapur jäi nimelt oma majandusliku tõusu alguses riigikorralduse poolest küllaltki autoritaarseks. „Juhul kui Rwandast saab Kes- Aafrika Singapur, võib riigi stabiilne areng ja majanduslik õitseng kaaluda elanike jaoks üles minevikuarvud,“ kirjutab Dyer. Ta mõnab siiski, et erinevalt Rwandast pole Singapuris kunagi toimunud säärest genotsiidi.

Kagame soovib võimul püsida eelkõige selleks, et kaitsta Rwandas elavaid tutsi. Ometi peab ta Dyeri sõnul hoolitsema ka hutude heaolu eest, keda on vaja lepitada genotsiidist eluga pääsenud tutsidega. Kagame suhteliselt läbipaistev korruptsioonivaba valitsus on Dyeri sõnul sel alal seni märkimisväärtset edu saavutanud.

„Ometi hääletaksid demokraatlikel valimistel enamuse rwandalasi oma etnilise kuuluvuse põhjal,“ kirjutab Dyer. Tema sõnul asenduks praegune võim vabade valimiste järel hutude poolt juhitud valitsusega, mille eesmärgid ja käitumine oleksid ettearvamatud. Kagame jaoks tähendaks demokraatlike presidendivalimiste korraldamine liiga suure riski võtmist. Opositsioonis olevaid ajakirjanikke ja dissidentlike kindraleid likvideerides teeb Kagame Dyeri sõnul siiski suure vea. Rwanda halastamatus poliitilises sisekliimas oleks tema sõnul Kagame võimulisi ka teistmoodi käituda. Igal juhul peab Kagame Dyeri sõnul üht maailma raskeimat ametit ja tema jaoks šansid keerulisest olukorrast välja tulla on minimaalsed.

Tõlkis Indrek Veiserik

Kui Jaan Tatikas Eduard Bornhöhe „Kuulsuse narrides“ küsis Tallinna kõige rikkamalt kaupmehelt 1000 rubla, et ehitada masin, mis teeks kividest sealiha, visati ta trepist alla. Umbes samalaadse masina käikupanekut tahab valitsus praegu Tallinnalt ja Narvalt, aga ka teistelt omavalitsustelt, nõudes neilt niisuguste kohustuste täitmist, milleks raha puudub.

KARL LUST
SDE liige

Eestlased pole mõistnud termoodünaamika teist printsiipi, mille kohaselt korrastamatus saabki ainult kasvada. Üks ja seesama ilmneb nii õhukeses Eesti riigis kui ka Mehhiko lahe naftakatastroofis: kokkuhoiu eest tuleb maksta ränka hinda. Mis õigustaks viiemeetrist hüpet üle kuuemeetrisse kuristikku? Kas Eestil ja maailmal üldse ongi tulevikku?

Entroopia kasvu seadus ja kasuahne maailm

Isoleeritud süsteemis saavad entroopia ehk korrastamatus, allakäik ja kaos ainult kasvada. See seadus kehtib kõikjal ja igal ajal. Vanaaja rahvad olid väga targad, kui uskusid, et ainult jumalad saavad kaosest korda luua ning et ühiskond saab ainult alla käia. Loomulik teoloogia seletas maailma korraldust Jumala loominguga (Aquino Thomas¹). Martin Lutheri² geniaalsus seisnes ristiusu põhiväite – inimese ei saa omal jõul õndsaks – meeldetuletamises.

Kuidas kaosest kord tekib? Ilya Prigogine³ näitas 1977. aastal, et kaose kasvades tekivad üksikud korrastatuse saarekesed, mis üldist allakäiku veelgi kiirendavad. Nii sai Rainer Nõlvaku „Teeme ära!“ Eesti üldist prügigastust lõppkokkuvõttes vaid suurendada.

„Elu loob korrastatuse, kiirendades üldist korralageduse kasvu.“ (Karl Rebane⁴, 1980). Elu püsimiseks on vaja korrastatuse ja energia juurdevoolu ning veelgi enam korrastatuse eraldamist. Maa saab korrastatuse Päikeselt ja Maal esindatud elu hävitab saastumine. Mehhiko lahe katastroofi süüdlaste otsimisest olulisem on näha selle põhjust – ülemaailmset kapitalistlikku konkurentsi ja selle hävitavat „odavuse printsiipi“ (vt A. Paesild, PM 16.06.10). On hilja pärida, kas maailmalõpp on juba käes või on selleni aega 90 sekundit, nagu juhtus Titanicul häirekella löömisest kokkupõrkeni jäämäega, sest kapitalism püsib majanduse kasvul ja elukeskkonna piiramatu saastamisel. Looduse, ühiskonna ja inimese endapuhastumisvõimel on piir. Friedrich Engels oli Euroopas ja küllap ka maailmas esimene

(1876), kes mõistis, et mis tahes tootmisel on igal ajal olnud hukatuslikud kõrvalmõjud. D. Meadows uuris tootmise kasvu võimalikke piire ja koostas esimese teadusliku tulevikumudeli (1973). Rooma Klubi asutaja ja president Aurelio Peccei (1908–1989) püüdis globaalprobleeme inimestele teadvustada, propageerides „revolutsioonilist humanismi“, mis tagaks igale inimesele minimaalse elatustaseme. Nüüd on juba hilja. Maal elab 2 miljardit inimest rohkem, kui see toita ja katta suudab. Praegu on piibli Ilmutusraamatus ennustatud ökokatastroofid juba otsapidi käes.

Miks teaduslik prognoos maailma võimalikust hukust ei ole muutnud ühegi partei ega poliitiku käitumist? Kui mängus on omakasu ja mugavus, siis on valgustuslik idee muuta mõtteid ja väärtushinnanguid teavitamisega kõrgemaks täiesti tühi vaev. Marksism pidas just seda meetodit utoopiaks ja piibel kõneleb selle viljatusest kaanest kaaneni.

Meie parempoolsed rohelised on kas asjatundmatud või aferistid. Miks on lastud ühistranspordil, sh rongiliiklusel, peaaegu hääbuda? Ei nõua nad ka automaksu, mis Euroopas puudub vaid Eestis.

Luksusautosid on meil aga rohkem kui mujal ja need saastavad keskkonda. Põhust maja võiksid nad esmalt ehitada kolmele pörsakesele ja neile sinna ka kallimat rohelist elektrit müüa.

Põhust maja võiksid Eesti parempoolsed Rohelised esmalt ehitada kolmele pörsakesele ja neile sinna ka kallimat rohelist elektrit müüa.

Kas Eesti asub Euroopas?

Eesti inimarengu aruandes (EIA 2009) toodud maailma väärtushoiakute kaardil asume kõige lähemal Venemaale, Valgevenele, Hiinale ja Bulgaariale, olles täiesti teises servas kui Euroopa (vt ka A. Ideon, PM 18.06.10; vrdl A. Turay, PM 21.06.10). Meie jaoks on peamine ellujäämine nagu

Kas pae

Zimbabwe, mitte eneseteostus nagu Põhjaamaades. Meil pole ka tänavatel punalippudega õigusenõudmist nagu Lõuna-Euroopas.

Ajuti tundub, et meie „tsivilisatsiooniline nihe Läände“ (S. Huntington, 1990) on läbi kukkunud ja me jääme „kistud riigiks“ Euroopa ja Aasia vahel nagu Venemaa. See on Mart Laari paremreformide tagajärg. Marju Lauristin ja Peeter Vihalemm nägid oma 1997. aastal ilmunud uurimuses läänestumist valdavalt kollektivismi asendumises individualismiga.

Meie rängim kaotus on ühiskonna ja solidaarsuse hävimine (M. Hint), mille tagajärjel on muutunud inimolemus. Kadunud on Rahvarinde aegne tohutu sotsiaalne kapital ja kapatsiteet; õnne pole see toonud. Legatumi heaoludeksis oleme 104 riigi seas 31. kohal (EIA 2009), õnneliku planeedi indeksis 143 riigi hulgas viimase viie seas (V. Toomet, EE 31.05.10).

Esmaste psühühikahäirete ja alkoholipsühhooside arv on Jüri Enneti väitel kümnekordistunud.

Laulva revolutsiooni ajal kõrgeid aateid kandnud rahvusest on saanud Jakob Hurda sõnu kasutades liivahunnik, mille tuul laiali puhub. Maa, mille eest eestlased on palju verd, higi ja pisaraid valanud, läheb võõraste kätte. Parima viljakusega maad on juba Joakim Heleniuse eravalduses. Valgust hakkavad peagi andma vaid säästupirnid, millel on kahjulik toime nii looduskeskkonnale kui ka inimorganismile (neuroloogilised haigused nagu Alzheimeri tõbi jne). Õigus oli Platonil ja Friedrich Nietzschel: kaupmehed tuleb riigivalitsemisest eemal hoida, võim kuulugu filosoofidele ja teadlastele.

Entroopia ja ebaõiglus

Meedia, maksud ja seadused suudavad võimendada nii kaost kui ka korda. Meid on 18 aastat sunnitud imetlema Eesti näilikku majandusedu ja seda ka praegu, kui oleme majanduslanguse tempo poolest maailma viie viimase seas. Varade müük ja laenamine ei tee rikkaks, ammugi 4/5 maaelu ja poole tööstuse hävitamine. Edu hinnaks on ka drastiliselt vähenenud sündivus ja kulutus lastele, mis on muutnud eestlaste edasikestmise väga küsitavaks.

Näiline edu sai võimalikuks parempoolse sotsiaaldarvinistliku elureegli tõttu: las nõrgemad upuvad, küll tugevamad välja ujuvad. Soodustatud on vanurite enneaegset surma, hoides kokku kõige nõrgemate pealt. Nii sai küll üht-teist kokku hoitud, kuid olulisim oli inimeste harjutamine parempoolse elu reeglitega. Neid järgitakse siiani (vt M. Amos, 14.06.10).

Kuigi meie arstiabikulud on niigi ühed väikseimad Euroo-

kivist saab teha sealiha?

Kui meedia näitab Riigikogu ühesugusena, on see pettus: eri parteidel on diametraalselt erinevad seisukohad.

pas, soovitatakse üks osa inimesi arstiaabist ilma jätta (T. Tender, ÄP 28.04.10) ja valitsusel on kava arste koolitada veelgi väiksemal arvul. Omal ajal hoiti kokku HIV-i leviku tõkestamiselt ja praegu maksame haigestunute ravikulusi. Riigikogu esimees Ene Ergma püüdis jätta muljet, et opositsiooni ettepanekuid pole arvestatud rahapuudusel. Põhjus on aga maksusüsteemi ebaloomulikkuses ja ebaefektiivsuses, mis tulevikus ei tarvitse tagada isegi enam riigi toimimist (V. Trasberg, ÄP 28.05.10). Tsiiviliseeritud maailmale omast progressiivset maksusüsteemi, mis piirab liigset luksust ja importi, nimetas roheline Valdur Lahtvee koguni sõjakommunismiks. Ju on tal kahju igast kroonist, mis vaja riigile anda, sest võlgu on tal 3 miljonit. IMF-i, OECD ja EL-i arvates on meie maksusüsteem vildak. Riigi pealinna vajadused riigi, rahva ja enda ülalpidamiseks on tohutud. Meid kõiki peaks tegema valvaks Reformierakonna hiljutine soovitus Tallinnale riigieelarvest andmata jäetud sadade miljonite katmiseks seada sisse müügitaks. Sama

erakond aga käsib selle maksu 2011. aastast tühistada! Paremeedia võimendas rikaste kaupmeeste hüsteeriat ja nõrdimust üheprotsendise maksu pärast ja näitas neid, kes tahavad rikkuda põhiseaduse paragrahve 113 ja 157, otsekui patrioote, mitte kui parasite. Samas ei tekitanud käibemaksu tõstmise kogu Eestis 2% võrra mingit läarmi. Tallinn võib riigi närutamise ja kultuuriministri venitamise tõttu kaotada kultuuripealinna tiitli. Narva oleks õiguskantsleri nõudmisel ja Riigikohtu otsusel riigi huvides toimuva piiriületuse alarahastatusest tuleneva puudujäägi äärepealt pidanud ise kinni maksma. Ametniku, kes julges seda ajalehes kritiseerida, vallandas maavanem – riigivõimu esindaja! (Einar Vallbaum, Lääne-Viru maavanem – toim.) Nõukogude ajal otsiti sihukesteks puhkudeks mõni ettekääne, uuel ajal ollakse jõhkralt avameelne. Seda ei suuda siluda ka reformierakondliku taustaga õiguskantsleri ja Riigikohtu esimehe magusad sõnaseaded meedias (vt I. Teder, PM 22.06.10). Silma torkab kahe suure konkureeriva erakonna heitlus põhimõttel: mis ühele lubatud, see teisele keelatud. Meenutagem vaid seda, et Haapsalus oli ka müügitaks ja Tallinna Vee kasum oli õiglane siis, kui lepingu oli sõlminud IRL. Maksud ja kulud peavad olema piisavad, õiglasel ja parteitult, mitte vastupidi. Jaan Kaplinski on aastaid rääkinud lihtsat tõde: madal maks – see on halvem haridus, tervishoid, infrastruktuur ja riik. Kogu omariikluse ajal on kor-

raldatud ehituses vähempakkumisi ja nii on ehitatud hulganisti praaki. Eesti riik toimib Riigikogu kaudu, selleta riiki pole. Riigikogu premeerib või karistab eri rahvakihte nende tehtud valikute eest. Kui meedia näitab Riigikogu ühesugusena, on see pettus: eri parteidel on diametraalselt erinevad seisukohad. Väär on levitada müüti, et odavam Riigikogu lahendab riigi rahajm mured. Raha pärast on seal mõni vana inimenegi oma sõpru reetnud ja põhimõtteid vahetanud (nt Tarmo Mänd).

Entropia ja eesti lapsed

Parempoolsus teeb eesti rahvale nii vaimses kui ka eksistentsiaalses mõttes armetu lõpu. Eesti soost lapsi sünnib aastas alla 10 000 ja varsti veel vähem. Lapse üleskasvatamine maksab miljon krooni ja sellelt kokku hoitud raha hiljem kompenseerida ei saa. See on hävitatud tulevik (I. Tröner, PM 25.05.09). Kolmandik sündivatest lastest on vaesuse pärast tõrjutud „elu äärealadele” ja igal aastal on 2000 uut ilmakodanikku määratud „luuseriteks” (M. Lauristin). Vaesus tähendab väiksemat sõnavara, tagasihoidlikumaid võimeid näiteks matemaatikas, hüperaktiivsust ja halvemat tervist (D. Kutsar). Vaesuses viireleb kuni 42 000 last. Lastekaitsepäeval räägivad parempoolsed lastekaitsest, nagu saaksid sõnadest sõnaks need 15 000 last, kelle vanemate ainus sissetulek on laste- ja toimetulekutoetus. Kui kapitalismis on kriisid, siis olgu riigi esmane mure toita ja katta oma

RARITEET: kuigi lapsi jääb aina vähemaks, ei saa need vähesedki lasteaiakohti, kuna IRL-i ja „lastesõber” Liisa Pakosta omaaegne lasteadeade sulgemine paneb tänase linnavalitsuse äärmiselt raskesse olukorda. Repro Õpetajate lehest

lapsed. Stagnaal ajal oli see tagatud. Selle asemel, et opositsiooniparteidelt nõuda võimatut, peaks „õigus käima koos õigluse ja arukusega” ja „tõtt nõutagu koos armastusega” (Ef 4,15). Eestis on vaja seista hea Euroopa sotsiaalharta täitmise eest ja uurida inimõiguste olukorda. Kuidas on tagatud inimeste õigused, võrreldes loomade omadega? Ja sellestki ei piisa, sest inimene on rohkem kui täis kõht (M. Gorki). Eesti vabaduses kasvanud lastel on huvitav väärtussüsteem (M. Lauristin, EPL 12.08.03), aga samas pole Euroopas õnnenumaid lapsi kui Eestis. Ausamad ja andekamad kipuvad siit ära, sest hingel on kitsas. Toivo Niibergeri järgi (ÕL 21.05.10) elavad õpilased endale ja rahale üks päev korraga, sest kõik on ostetav ja müüdiv, samas kui Eestis saavad inimväärset palka vähesed. Eesti parempoolsed on lubanud valimistel lastele palju head, aga tegid omavalitsustele „külma arve”, tundmata seejuures hirmu, halastust või häbi.

Ainuüksi Liisa Pakosta eestvõttel suletud lasteaiakohtade kompenseerimiseks kuluks Tallinnal miljard krooni. Riik on võtnud lastelt ranisatootuse, koolitootuse jne, jne. Vaesus ja nälg toovad kaasa stressi, depressiooni, vägivalla, uimastusained jms, olgu haridussüsteem ja õppekavad kui tahes täiuslikud. Vajaka jääb kehalisest aktiivsusest, tippelamusest (A. Maslow³ mõttes), kultuurielamusest. Nõukogudeaegsetest suvelaagritest kõigi soovijate jaoks pole mõtet rääkida.

Reaalselt tähelepanu kõrvale juhtimiseks kriminaliseeriti vits ja meedia on võimendanud pedofiilia skandaale. Laste pilastamine on ränk

kuritegu, mis jätab ohvri ihule ja hinge aastateks, sageli kuni surmani veritseva haava. Kuid selle ilmsikstulek ning avalikustamine meedias ja mujal

Eesti parempoolsed on lubanud valimistel lastele palju head, aga tegid omavalitsustele „külma arve”, tundmata seejuures hirmu, halastust või häbi.

on lapsele veelgi rängem (T. Põld).

Elu võimalikkus Eestis pärast Reformierakonda

Eesti riik ja rikkurid on rahva materiaalseid ja inimressursse arutult pillanud ning tulevikku, eeskätt laste arvelt veel arutu-

malt kokku hoidnud. Kõigi valimiste juhtimõte on lihtne: riik teeb minu heaks vähe ning kõige parem, mis mina teha saan, on riigi ja rahva arvelt kroone endale säästa. Vaesus muudab isegi laste ajuehitust (Vaesus Eestis, 2009), ning see on meie rahva ühine puue. Hävitatud on ühiskonna solidaarsus ja sotsiaalne kapital, milleta väikerahval on vähe lootust ellu jääda. Reformierakond on seda 15 aastat ellu viinud ja viisakad sotsiaaldemokraadid pole 20 aastat suutnud või ka tahtnud seda takistada. Võimalik, et 20 aasta pärast elavad siin vaid „luuserid”, pensionärid ja haiged. „Eestis saab kõik üks suur surnuaed!” hoiatas Lennart Meri oma esimese valimiskampaania ajal.

Mingi lootus tulevikule või vähemalt inimväärsemale elule võib tulla koos uute valimistega. Aga valida saab ka hukatust – nagu Adam ja Eeva ees ning hulk nende järeltulijaid nende järel sageli teinud on.

KASUMIAHNUSE TAGAJÄRG: tänaseks juba kolm kuud kestvast ökokatastroofist Mehhiko lahes maailma meedia praktiliselt ei räägi. Ei räägi nähtavasti seepärast, et isegi tagajärgedest mõtlemine ajab igal normaalsel inimesel ihukarvad püsti ning jutud 2012. aastast ei tundugi enam teabkui opakad.

Foto internetist

¹ Aquino Thomas (1225 Roccasecca – 1274 Fossanova), katoliiklik skolastiline teoloog ja filosoof, katoliku pühak. Katoliku kirik peab teda oma suurimaks teoloogiks.

² Martin Luther (10.11.1483 – 18.02.1546), saksa kristlik teoloog ja augustiini munk.

³ Ilya Prigogine (Ilja Prigožin, 25.01.1917 Moskva – 28.05.2003 Brüssel), keemik ja teadusfilosoof. Tegeles avatud süsteemide termodünaamika, dissipatiivsete struktuuride ja keemiliste protsesside pööratavuse uurimisega. Nobeli keemiaauhind 1977.

⁴ Karl Rebane (11.04.1926 – 4.11.2007), Eesti füüsik ja akadeemik.

⁵ Abraham Maslow (1.04.1908 – 8.06.1970), Ameerika psühholoog. Tuntud kui inimvajaduste hierarhia kontseptsiooni looja.

Nädala juubilar JOANNE ROWLING 45

J. K. Rowling, Suurbritannia üks tuntumaid kirjanikke ja populaarse raamatusarja „Harry Potter“ autor, kodanikunimega Joanne Rowling, sündis 31. juulil 1965 Yate'is Inglismaal.

Joanne sündis Peter James Rowlingi ja tema abikaasa Anne'i peres 31. juulil 1965 Yate'i linnakeses Suurbritannias. Kui Joanne oli 4-aastane, kolis Rowlingite perekond Winterbourne'i ning kooliealiseks saades astus Joanne kohaliku St Michael's põhikooli. Kooli tollaegset direktorit Alfred Dunni peetakse Harry Potteri raamatusarja ühe peategelase, Albus Dumbledore prototüübiks. Rowlingite peres loeti palju ja peeti raamatutest lugu. Ühes intervjuudest on Joanne oma kirjandusehuvi kohta ütelnud järgmist: „Nii kaua, kui mäletan, olen alati soovitud kirjanikuks saada. Lõpetasin oma esimese jutu, kui olin kuue. See oli küülikust, kelle nimi oli Küülik. Väga fantaasiarikas! Sellest saati olen kogu aeg kirjutanud.“

Hoolimata peadpööravast eduloost on Rowling ise tunnistanud, et inimeste nõnda suur huvi tema raamatute vastu on tulnud talle täieliku üllatusena. „See periood minu elus oli raske. Olin lahutatud, elatusin abirahadest ning elasin

oma väikese tütrega tibatilukeses korteris Edinburgh'is, kirjutades näpatud hetkedel kohvikulaua taga Potteri esimest raamatut,“ jutustab kirjanik esimese raamatu saamisloost. „Idee kirjutada poisist, kes astub võlukunsti kooli, tuli mulle pähe ühel 1990. aasta rongiretkel Manchesterist Londonisse, kui reisootamatult neli tundi edasi lükati. Süžee minu mõtetes oli nii kõitev, et alustasin kohe loo kirja panemist.“ 1995. aastaks oli Rowling saanud valmis Potteri saaga esimese raamatu käsikirja „Harry Potter ja Tarkade Kivi“. Käsikirja pakuti kaheistkümnemale kirjastusele, kuid kõik keeldusid teost avaldamast, pidades seda liiga kummaliseks. Aasta hiljem leidis Rowling lõpuks heakskiidu väikese Londoni kirjastuse poolt, Barry Cunningham Bloomsbury'st otsustas raamatu avaldada. Ja sedagi tänu Bloomsbury direktori kaheksa-aastasele tütrele Alice Newtonile, kellele anti prooviks raamatu esimene peatükk lugeda ning kes kohe järke nõudis. Raamat ilmus, sai ruttu väga menukaks ning võitis 1997. aastal esimese auhinna.

Roheline tee Harry Potter lugudele oli avatud. Pärast esimest auhinda on järgnenud lausa auhindade sadu.

Kindlasti on paljud inimesed esitanud endale küsimuse, mis teeb Harry Potter lood lugejate jaoks nii köitvaks. Ühest vastust ei olegi. Kuigi alates esimesest raamatust õhku sü-

gavat veendumust, et Harry suudab temasse vanemate surmahetkel talletatud armastuse maagia abil võita kõik mustad jõud, tuleb Rowlingi kangelasel enne headuse võitu

läbi tule, vee ja vasktorude minna.

J. K. Rowlingi keelekasutus on rikas ja pikitud hea huumoriga: pisut vanaaegsena mõjuvas maailmas elavad müstika, alkeemia, nõiduse ja võlukunsti keskel oma elu kentaurid, nõiad, majahaldjad, libahundid ja värvikas Sigatüüka võlukunsti kool. Ei puudu ka ehe õudus, mida Rowling serveerib kuidagi ehtinglasliku loomulikkusega. Paluks nüüd mitte kiljuda, aga asjad, paraku, juba on kord nii. Rowling on ühes oma intervjuus tunnistanud, et pole kunagi soovivud olla lasteautor, et see tuli täiesti kogemata. „Minu esimesed kaks romaani enne Potterit, mida ma pole üritanudki avaldada, olid mõeldud täiskasvanutele.“ Rowlingi väljamõeldud maailm on peen ja mitmetahuline. Kui ilmunud oli alles neli raamatut, ütles autor, et tema peas on üldjoontes olemas ka ülejäänud kolm teost.

„Potteriaana“ üheks sümpaatseimaks fenomeniks võib lugeda seda, et tihti peale ei räägita mõnest nähtusest otse, vaid viidatakse siin ja seal detailidele, mis annavad kokku nauditavalt „ähmase“ moosaiigi, mille tähelepanelik lugeja ise kokku paneb. Nimelt mõtleb kirjaniku poolt osavalt

suunatud lugeja ise välja, mida vaja, ega tee seda sugugi halvasti.

Hoolimata pealtnäha kergest zhanrist on Rowling kirjutades ülimalt põhjalik. Ta on õelnud, et heal raamatul peab olema raudne süžee ja huvitavad tege-laskujud huvitavate nimedega. „Mõned Harry raamatute tegelaste nimed olen ma ise välja mõelnud, kuid sobivalt veidraid nimesid nende jaoks olen laenanud ka keskaegsetelt pühakutelt, maakaartidelt, sõnaraamatutest, taimenimetustest, sõjamemoriaalidelt ja... inimestelt, kellega kohtun!“

Harry Potter lood kütkestavad tõepoolest, neid loetakse palju ja loevad nii noored kui vanad. Hoolimata rahvusest või nahavärvist on kõigis inimestes siiski midagi tabamatult sarnast. Võib-olla on see võlujanu, võib-olla midagi muud. Ega midu oleks Rowlingi raamatud üle maailma nii populaarsed.

Praeguseks on raamatuseeriast valminud kuus filmi. Potteri lugusid on tõlgitud ligi 50 keelde, üle maailma on müüdnud miljaroneid raamatuid ja väidetavalt on see ainus teos, mis on müügiedu poolest raamatumüügi ajaloo ületanud piibli. 31. juulil saab J. K. Rowling 45-aastaseks. Palju õnne ka eesti fännidelt!

Alice Lessa

LOODUS-NAHTUS

SULGUR LOPSAKAS

LOUNA EL TAKIST. ÕHIK

ULTRA "TÄHED" (PAKSULT) TÄIS

ILIMAR PAAL E. KIRJANIK SUVITI (MURD.)

PIKKUS-ÕHIK TONN

KALA

HOBE SOL+TRUKK SOBILIK MALEROE-FITSIENT

ÜHTIGI MOOTORI OSA KORVP. TREENER (N+E)

RAADIO-MEES OPTIL NAHTUS ATMOSF-S AREAAL

WOODS (SKAND. GOLFARI) JALGP. LUULET. (N+N)

EES SEISEV VAIKESTE AVADE EESTI LÖUNA

EHTUS-MATERJAL HAPNIK EAST

LINDA RUUD TONN S. ANNIKO ROMMAN

RAADIO-MEES OPTIL NAHTUS ATMOSF-S AREAAL

ADENAUER VÄÄVEL

PILDI VÄHIM ELEMENT RE+BOOR VÄÄVEL

LÖUNA SAAR

NÕIDUMIS-SILP AATOM MERIKÄRN-KONN

KIIRUS-INGL. K.

MINISTER (N+IN)

LUUEND KIRJAL 16 VERS-SOKIT

SEA-POHLAKS END. NÄITL VENEMAA HALDUS-ÜKSUSES

... MA (RIIK AAFRIKAS) VINNID

USKUMUS EALES UNO SAMUTI LIND

KONTSER-DIHOONE ... PAUS

... VESKI NUMBER

2 EUROOPA PLN. (4+6) ROHTTAIM D

SADAMA-EHITIS ALUMINIUM

...??"

TELEKANAL TEAT. TÖÖTASU

SEASOOK JÄRV AM.-KAS+PÄIKE-INGL.K.(4+3) AATOM

TEELUSI-KAS+ KESK-ERAKOND

ÄRTU

LILL MAAILMA-MEISTER MALES

... pulmi oma mehega voodisse ei lähe!"

Ristsõna: JAANUS KÕRV

Em: "... pulmi oma mehega voodisse ei lähe!" "Korraltik tüdruk enne...!"
Tütar: "Miks siis temaga ei võ?"